

UTGIVEN AV
DISKUSSIONSCIRKELN
FORUM
I GUSTAVSBERG

»Fulbåten«

Teckning för Gustavsbergaren av Calle Blomkvist

GUSTAVSBERGAREN

Innehåll:

Hemmets högtid, 3 - Gustavsbergsandan, 4 - Med Lotta på långfärd, 5 - Engelsk vardag, 8 - Egon, konstnär, 10 - En julberättelse, 11 - Juldikt, 12 - Gustavsbergsbåtarna, 13 - Saltstänk från Farstaviken, 15 - Min hobby, 16 - En kunnig keramiker, 16 - Glimtar från Gustavsbergs Fabriker, 17 - Företagsnämnden, 18 - Servus Lindberg!, 19 - Konsumspalten, 20 - Tandvärnet, 20 - En felfri tand, 21 - Från Pastorsämbetet, 22 - Skolträff, 22 - Vad är en pojke?, 23 - Fritt Forum, 25 - Föreningarna och fritiden, 26 - Fotboll, 27 - Julpristävlingar, 29 - Notiser mm.

Omslagsbild: Tre gubbar från Pepparkakeland

ÅRGÅNG 9 DECEMBER 1951 NR 5-6

Utgivningsort och adress: Gustavsberg

Ansvarig utgivare: Gunnar Andersson

Redaktör: Gösta Dahlberg

Redaktionsmedlemmar: Harald Lindholm,
Georg Lundgren, Axel Öhlund

Fotos: Hilding Ohlson

Postgiro: 27 51 73 · Annonspris 20 öre mm

Prenumerationspris: Helår 2:50

Till utlandet kr 4:00

E. Olofssons Boktryckeri AB, Stockholm 1952

Hemmets Högtid

Tiden hastar, det var nyss härlig brittsommar och senhöst, nu är det regntunga moln och tidig aftonskymning. — Höstens härliga färgprakt i naturen har svunnit och de grå, trista dagarna och kvällarna har kommit. På landet tycker man att hösten är längre och mörkare än i staden. Och i denna mörka tid längta vi efter ljuset och värmen. Julen är i antågande! Barnen ha redan börjat skriva önskelistor på julklappar. De äldre minnas och berättar från tidigare julhögtider. Sinnet stämmas i vemod men också i tacksamhet. Just nu leva vi i dagens heta puls, som kulminerar i "Julbrådskan". Vi besöka staden för att uträtta våra ärenden och komplettera våra inköp till Julen. Det är en väldig trängsel på alla gator, bussar och spårvagnar, konduktörerna äro trötta och nonchalanta och vi lättstötta och irriterade. Men när vi fått vår plats i bussen eller spårvagnen, får vi säga med Erik Lindorm:

"Man blir så god när man kommit med
och ser sig om som bland vänner.
Man ler mot den man sökt knuffa ned.
Man gnuggar sitt öra, som bränner,
och talar med den, man ej känner."

Förberedelsen för Jul-högtiden är kanske det mest spännande. Barnen räknar veckor och dagar. — Nu är det bara så eller så många dagar kvar. Vi ha besökt "Konsums" Julmäsia i Gustavsberg och skaffat oss gran nere vid kyrkan. — Stockholmsbesöket sparas till dagarna före Jul. Vi vandra från de stora varuhusen och Drottninggatan ned mot gamla sta'n. — Riksdagshuset och Riksbanken passeras och vi fortsätta förbi Kanslihuset och in på Västerlång... Gamla, kära Julklappsgata. Nu känna vi oss som hemma och traska på till vår längtans mål — Stortorget, Julmarknaden. Här gick man som barn och höll sin mors hand. — Det var länge sedan... Är det sig likt? Ja och nej. — Även som vuxen tjasas man. — Stora papperskarameller, pepparkaksgubbar och halmbockar. — Längst där inne har man ett barnsligt sinne. Vi gå och drömma och försköna det som varit. Och framtiden vill vi också göra strålande. — Önsketänkande... Men vi glömma ofta det närvarande. Det är ögonblick och stunder som ila från oss. Tänk på hemlivet! Då få vi ofta ta oss i kragen. Natanael Beskow yttrade vid ett tillfälle, att många

"gjorde klokt i att tänka efter ett slag, ifall de inte skulle gå hem till sig och försöka reformera sitt eget hemliv — vilket först och främst betyder: sig själva".

Julen är hemmets högtid, släktens och familjens högtid och framförallt är det barnens högtid. Men Julen är inte bara vårt eget hems högtid. Man får inte glömma grändernas folk, de sjuka och de gamla och ensamma. Bo Bergman sjunger:

"Stor sak är själens hunger,
Men munnens måste stillas först.
Och gärning är den dikt som störst
och bäst och skönast sjunger."

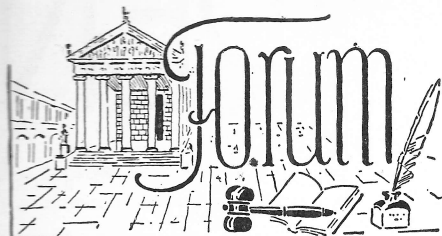
Kärleken till hemmet skall växa ut att omfatta även den bygd, där vi bo och det land där vi leva. Hemkänslan skall förenas med hembygdkänslan och kärleken till vårt eget fosterland.

Vi äro i allmänhet så svaga för allt utländskt så vi måste påminna oss själva om att vi äro svenskar. Detta, att vi hålla på vårt eget fosterland, på vårt språk och kulturarv, innebär inte att vi underskatta något annat land eller folk. — Tvärtom. Vi måste ha impulser utifrån som berika oss och hela vår kultur. Med våra skandinaviska broderfolk stå vi sida vid sida. — Men vi måste vara på vakt och söka hålla på en gemensam svensk linje, som inte får svikta. Vi slå vakt om våra hem och om våra fri- och rättigheter i vårt demokratiska samhälle. — Och aldrig kan vi tänka oss att leva under något våldsregemente.

Jultankar skall vara fredstankar. Efter ett slitsamt och arbetsamt år önska vi alla våra läsare en God Jul! Vi önska den stillhet och vila som en rätt använd Helg innebär. Viktor Rydbergs "Tomten" talar fortfarande till oss:

Tyst är skogen och nejden all,
livet därute är fruset,
blott från fjärran av forsens fall
höres helt sakta brusets.
Tomten lyssnar och, halft i dröm,
tycker sig höra tidens ström,
undrar, varthän den skall fara,
undrar, var källan må vara."

Gunnar Andersson

Gustavsbergsandan

Vid flera tillfällen under sommaren har gäster som besökt våra fabriker sagt sig vilja studera "Gustavsbergsandan". Där var det alltså inte i första hand frågan om att se vårt intressanta hantverk, våra konstnärers skapelser eller våra jättepessrar. Inte heller gällde studierna endast våra omklädningsrum, matsalar, sjukrum, bostäder, daghemmet eller skolan. Nej, man ville känna atmosfären, söka erfara umgängestonen på arbetsplatsen. Och man har vandrat genom fabrikena, sett gustavsbergarna i sin dagliga gärning vid tefatskaruseller, drejskivor och färgställ, vid gjutbänkar, ugnar, montering och vid pressar, sprutskåp och svetslågor. Eller bjudits att se hus och hem. Så har man tackat och nästan alltid med ett soligt leende förklarat att man här funnit glada och vänliga människor och en god anda i verkstäderna. Det har inte sagts av ren artighet eller för att smickra, utan deklarerats som ett faktiskt intryck. Många andra, som kommit för att studera de sociala välfärdsanordningarna, har dessutom på köpet fått liknande erfarenhet, vilket de icke utan en viss förvåning meddelat ciceronen för dagen. En arbeterska i förtroendeställning, som själv stått vid maskiner i 35 år, vittnade också spontant att hon känt en gemenskap i våra arbetssalar, som hon förstod måste vara en tillgång.

På sistone har denna abstrakta positiva Gustavsbergsanda varit föremål för direkta studier från andra företagsnämnders sida och det gav mig tanken att försöka den svåra uppgiften att tyda vad det nu är för en glädjande faktor, som kommit in i vår samvaro.

Det som gör gemenskapen kan inte enbart vara de förbättrade bostäderna, de nya fabrikena och åtgärderna för välfärd, men dessa betingelser bidraga givetvis till en bördig miljö för en god anda.

En god samverkan mellan kommun och fabrik kan vara en annan faktor,

som gjort, att vi även på arbetsplatsen kommit varandra närmare. Fabriken är numera varken härskare eller sig själv nog. Gustavsberg är på väg att bli en enhet, där varje individ kan främja uppbyggandet och utvecklingen med sin egen inneboende kraft och förmåga.

"Om vi kunde enas om att ge snällheten den uppmuntran och det livsrum den är värd, så skulle glädjeämnen inte fattas", skrev en kåsör i en facktidning, då Gustavsberg hedrades med valet av A-flickan. Jag tror att det är en hel del av denna vänlighet, som brutit isen härute. Sinne- laget har ändrats, där förr en viss misstro av typen "det måste ligga något bakom" rädde. Man vågar lita på den goda avsikten och det har i sin tur fört med sig en känsla av förtroende och aktning mellan ledning och övriga anställda. Utan att arbetsdisciplin och ordning blivit lidande — såsom den gamla skolan fruktade — har avståndet mellan toppen och botten krympt samman till bättre kontakt. Och det kan inte ha skett genom någon slags fraternisering till inbördes popularitet. Ty vi grälar ibland på varandra, vi säger nog en del obehagligheter också. Vi kan till och med förtala varandra någon gång. Men vi kan därutöver konstatera att det blivit god sed att söka se problemen ur motpartens synpunkt.

Jag tror också att våra samarbetskommittéers, liksom företagsnämndens, skyddskommitténs och förslagskommitténs möjligheter och sätt att arbeta, betytt ett utbyte och ett rikare liv i och utanför arbetet. Denna organiserade samverkan har skapat en ömsesidig känsla av förtroende och aktning. Cheferna börjar känna sitt folk lika väl som materialet och produkterna och arbetarna vid maskiner och arbetsbänkar accepterar arbetsledningen som vägledare för gemensamma mål.

Även vid förhandlingsbordet har denna nya anda smittat av sig. Det har vid flera tillfällen visat sig att det går bra att genom ömsesidig god vilja lösa löne- och arbetsplatsfrågor, där man tidigare t.ex. måste anlita huvudorganisationerna. Detta kan varken betraktas som en eftergift från arbetarnas representanter eller från de närmast ansvariga inom företagsledningen. Här har man tydligen på "båda sidor" genom sakliga argumenteringar sökt sätta sig in i varandras synpunkter. Och resultatet har, enligt vad jag erfarit, blivit gott. En jämförelse med löneutvecklingen vid våra fabriker och övriga industrier inom samma bransch visar, att alla har tjänat på denna vilja till samarbete. För någon tid sedan hörde jag att arbetarnas representanter vid ett sammanträde i någon lönefråga själva fick bestämma och sätta ett nytt ackord. Ett dylikt samarbete förutsätter ju redbarhet och förtroende mellan de olika parterna.

Förhållandet arbetsledaren—arbetaren har tydligen också förbättrats och givit den anställde en känsla av frihet och självständighet och skapat trivsel och ansvar i arbetet. Många, som kommit från andra industrier, har förvånat sig över den fria och obundna samvaro, som råder på de olika fabriksavdelningarna. Kanske detta bidragit till att lägga grunden till vad som skulle kunna kallas Gustavsbergsandan. Måhända ligger också förklaringen i de bevingade orden "att inte bära sig åt", "att söka vara bra själv" och "att tjäna varandra".

Det rent personliga intresset för människorna har säkert varit stimulerande. Vi har i vårt umgängessätt börjat ta av oss maskerna. Det började med att vi slopade titlarna och kallade varandra herr, fru och fröken. Nu säger vi i regel Du och det har underlättat umgänget högst väsentligt.

Gustavsbergsandan kanske ännu bara är en förnimmelse. Allt talar emellertid för att i densamma ligger dolda möjligheter och krafter, som rätt utnyttjade kan bli till en verklighet, som kan stärka viljan att göra det bästa och få till stånd ett samarbete, där man ger och tar råd, litar på varandra och befäster den personliga kontakten och bekantskapen till båtad för de gemensamma ansträngningarna för en produktiv verksamhet i en nyttig industri.

Gösta Dahlberg.

Prenumerera

i god tid på

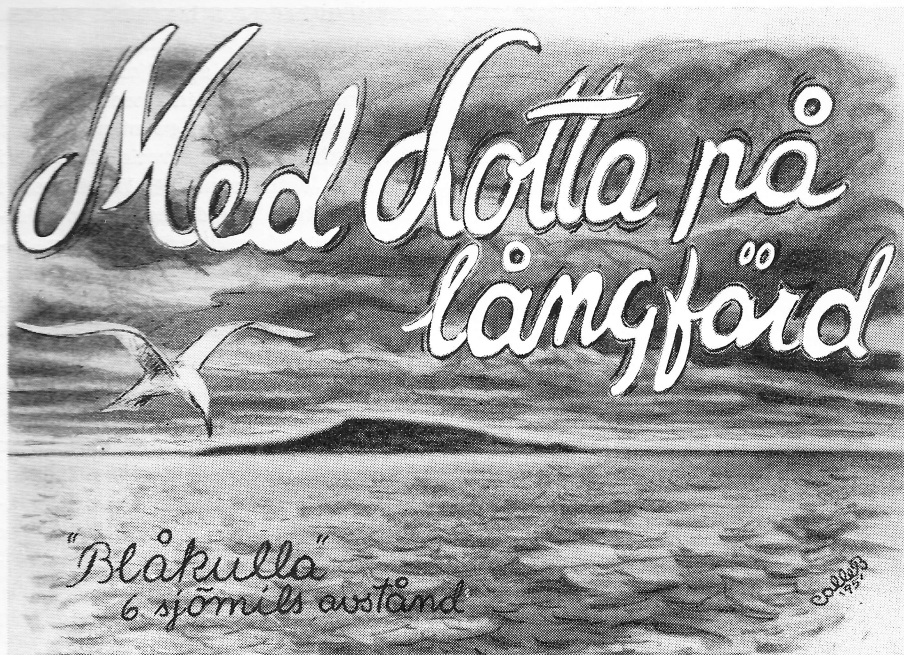
Gustavsbergaren

för år 1952!

Använd närslutna postgirokort!

Anmäl ändrad adress!

Red.

Med hjälp av loggboken skall jag försöka berätta om sommarens semestersegling till sydliga nejder med min koster "Lotta" och med familjen som manskap.

19/7. Klockan 18.25 avgå vi från Gustavsberg för en frisk NV med regnstänk. Vi segla snabbt ut mot havet och till vår första natthamn på östra Ornö. Himlen har klarnat under vår färd och lovar gott väder i fortsättningen. Dagens seglade distans: 15 sjömil.

20/7. Strålände väder och fortfarande frisk NV. Efter frukost lätta vi ankar och segla med SV-lig kurs utanför Ornö, Utö och Nättarö, innanför Landsort och in i Södermanlands skärgård. Vinden står sig till Långön, som passerar på östra sidan, och vi ankra för natten i Djupsundet. Klockan är då 22.15 och dagens distans, 45 sjömil, är kanske i det längsta laget, men den gynnsamma vinden ansågs böra utnyttjas, för att vi snabbt skulle komma över mera välkända farvatten.

21/7. Klar himmel och frisk vind, 9 meter pr. sek., från NNV. Från Hargberget, som bildar östra stranden av Djupsundet, njuta vi av en vidsträckt utsikt. I öster se vi den långt utskjutande udde, som bildas av Öja med Landsorts majestätiska fyr torn längst ut. I söder glittrar Bråviken med otaliga översköjda skär. Vid Hävringe fyrplats kunna vi i kikaren se ett större, strandat fartygsskrov med endast förskeppet uppstickande ur havet. I väster ryka skorstenarna på Oxelösunds järnverk. Men vi ha inte tid att mera beundra de vackra vyerna, den goda vinden måste utnyttjas, och snart äro vi åter på väg. Färden går genom den vackra skärgården, och sedan Oxelösund

passerats, rider "Lotta" på Bråvikens fräsande böljor. Över detta öppna vatten kommer man till Arkö, som utgör infartsporten till Östergötlands skärgård. Vinden mojar så småningom och vid Lövön, några sjömil söder om Arkö, dör den ut fullständigt. Vi ha kommit till ett av ostkustens fagreste skärgårdsområden. Här kan den sjöfarande finna sin egen lilla hamn i en från sportstugebebyggelse förskonad trakt. Lördagskvällen är underbart vacker med blanka vatten runt holmarna och en färgsprakande solnedgång i Slätbakens fjärran vattenspegel. Dagens distans blev 30 sjömil.

22/7. Sommaren har kommit, och den kyliga nordvästen efterträdes av svaga kårar från havet. Söndagsmorgonen bjuder till ett dopp, och frukosten smakar fint. För allt vad vi kan sätta upp i segelväg, glida vi söderut genom Östergötlands skärgård. Då vi föregående år genomkorsade denna vackra skärgård, följa vi farleden direkt ned mot smålandsgränsen. Mot eftermiddagen skrotar vinden åt O och friskar. Vid Häradsöskär måste vi passera ett öppet område och för första gången göra några krysslåg i gropig havssjö. Vi äro nu i Småland och märka en förändring i skärgårdens utseende. Den är utdragen på längden och saknar ett större djup. Följden blir, att man på ena sidan av farleden ser havets fria horisont, här och där avbruten av kala kobbar, medan den andra sidan företer fastlandsnaturens kännetecken: höga skogklädda öar och djupa, fjordliknande vikar. Färden är omväxlande och går än genom skyddande sund, kantade med pittoreska fisklägen, än över öppna passager, där havets dyningar rulla in. Dagen börjar lida mot sitt slut, och det

gäller att finna en lämplig hamn. Vi välja Båtsviken på 57° 55" n.br., en sedan hedenhös använd hamn. Inne i viken omslutas vi av höga stränder, av vilka den västra utgöres av berget Vindåsen. Genom vikens trånga öppning se vi Östersjöns rosafärgade och blanka yta. Längst inne i denna fjordliknande vik finna vi ett mindre fiskeläge med ålderdomliga båthus och farkoster. En grupp vitmenade, höga stolpar, i vilka näten upphissas för torkning, ge ett egendomligt, nästan spökligt intryck i den begynnande skymningen. Sedan förtojning klarats vid en av bryggorna, släppes besättningen i land och får på bergsslutningen sitt lystmäte av blåbär och smultron, för första gången för året, i riklig mängd. Jungman, som alltid brukar ta sin egen lilla rekognosceringstur i land, kommer strax före kvällsskaffningen tillbakaspringande med något sprattlande i handen, som vi i mörkret ej kan urskilja riktigt. Det visar sig vara en stor, fet aborre, som han metat upp på en av sina två maskar, han med omsorg förvarat i en gammal saftgryta fylld med jord. Så sticker han i väg igen bortåt de inre bryggorna, och sannerligen är han inte strax tillbaka igen med en lika fin borre. Det hela upprepas många gånger, och en hink är till hälften fylld med fisk, då mor uppmanar skepparen att närmare undersöka, hur fiskafänget går till. Hon befarar, att grabben drar upp fiskarna ur en sump, men det visar sig, att ett tätt stim av fina aborrar står under en av fiskebodarna och trots mörkret äro de pigga på att nappa på resterna av dagmasken nummer ett. Näja, nu är frukosten räddad till nästa dag, och vi krypa till kojs efter en solig dag på havet och en seglad distans av 32 sjömil.

23/7. Att klättra i berg hade alltid varit skepparns lilla svaghet, och besättningen påstod, att han ej valde en hamn utan ett berg i närheten. Tidigt på morgonen bestiga vi alltså Vindåsen. Häruppfifrån kunna vi för första gången skönja Blå Jungfrun och Ölands norra udde. Detta ger oss en extra lockelse att segla vidare, och snart stävar "Lotta" ut förbi Grindöns fiskeläge. Vinden går på SO och friskar i efter hand. Vid Storkläppens fyr möta vi grov havssjö och besluta oss för att ta inomskärsleden till Västervik över Rågödjupet. Slören över detta vatten går undan, men vid Rågö hittar mor en till synes bra hamn på sjökortet, och med den övriga besättningens hjälp insisterar hon på, att den ska användas. Man menar, "att nu ha vi tillryggalagt så lång väg på kort tid, så nu kan vi gott ta det litet lugnare i fortsättning-

en". För att undvika öppet myteri tvingas skepparen att styra in i den utpekade hamnen vid Horsö. Det visar sig också, att vi träffat på det mest idylliska lilla krypin. fritt från både båt och bebyggelse. Dagsdistansen blev blott 8 sjömil, men i gengäld få vi njuta en dag med solsken, bad, massor av smultron och hallon, och jungman får god utdelning på dagmask nummer två.

24/7. Provianteringen utgör ett problem vid långturer, då man alltid bör ha livsmedel för några dagar framåt. Konserver hade vi köpt i Gustavsberg för hela resan, men färskmaten börjar tryta, och vi besluta därför att proviantera i Västervik. Vi segla alltså vidare öster om Björkö, över Gudingen och genom Gränsö kanal, där vi få sällskap med den kände atlantkrossaren Felix Brandsten i sin "Adventure of San Fransisco". I Västervik finns en hel del att titta på. Bland annat en vacker slottsruin. Efter de nödvändiga inköpen sticka vi åter ut mot havet, då det mången gång blir rätt störande för nattron att ligga i en trång stadshamn. Spårösund passeras, och på Idöfjärden lägges kursen sydvart. Vinden har nu dött ut fullständigt, och vi äro nödsakade att starta motorn för att innan mörkningen hinna in i en skyddad hamn. Vi finna en sådan i Hågneviken på södra Skavdö och kunna anteckna 25 sjömil seglad distans.

25/7. Med en viss spänning tittar jag på morgonen upp genom ruffluckan. Framför oss ha vi en resa över öppna vatten, och jag har så smått hoppats på en chans att angöra Blå Jungfrun. Vi tycks ha tur, ty vädret är strålände med en laber bris från NO. Det tövar heller inte länge, förrän vi äro i väg efter morgonkaffe med dopp. Efter passagen vid Kråkelund klockan 10.20, befinna vi oss på öppna havet. Vinden är grann och "Lotta" gör god fart, och långt därborta i fjärran ligger vårt första mål, Blå Jungfrun, som verkligen gör skäl för sitt vanligare namn, Blåkulla. Trots den stadiga brisen bakefter tar det oss modiga fyra timmar att nå ön. Under tiden har mor god tid att genom högläsning inviga oss i Blåkullas historia. Ön reser sig hela 87 meter över havet och utgör därför ett prima styrkummel för sjöfarande genom Kalmarsund. Den har emellertid haft ett dåligt rykte i gamla tider. Linné skriver 1741 i sin bekanta reseskildring bland annat följande: "de säga alment, at alla Trollpackor hit skola resa hvar Skiärtorsdag, men den som en gång varit här på orten, lär aldrig mer resa hit, och nog finna orsaken till fabeln: Ty om någon ort i werlden ser hiskilig ut, är

wisserligen denna en af de grymmaste, därför man ock henne kort beskrifver". Blåkullas rykte har dock förbättrats åtskilligt sedan den tiden, och ön är numera en uppskattad vallfartsort för naturintresserade människor och sedan 1926 nationalpark. Jungfruns tjustning ligger i dess isolerade läge, i den vilda topografien, som är rik på grottor, jättegrytor m.m. och i de botaniskt intressanta, egenartade växtsamhällena av lavar o. d. En landstigning på ön har alltid ansetts vansklig, men i dag föreligger de bästa utsikter för en dylik. Vi lyckas också finna en förtöjningsplats på sydvästspetsen. Från vår landningsplats hitta vi en stig mellan stenblocken upp mot bergstoppen. Stigen går förbi en labyrint, som var lagd redan före Linnés tid, vidare genom en tät vegetation av ek, asp och lind och förbi en stor grotta, benämnd "Kyrkan". Från toppen ha vi en underbar utsikt och kunna i kikare t.o.m. sikta Borgholms slottsruin. Nedstigningen sker utför den västra sluttningen, där branter och jättegrytor utgöra den märkligaste sevärdheten. Tiden rinner fort och vår nästa hamn måste bli det avlägsna Borgholm. Efter två timmars uppehåll äro vi därför nödsakade att lämna den trolska ön. Vinden står ännu under några timmar, men den sista biten av vägen får motorn hjälpa till. Inseglingen till Borgholm sker i fullständigt mörker, men fyrbelysningen är utmärkt och klockan 22.30 förtöja vi i den väl upplysta hamnen efter 44 sjömil dagesglats.

26/7. Dagen användes för turistande på Öland, varvid den pampiga slottsruinen med den gamla märkliga byggnaden från Magnus Ladulås tid beses. Solliden besöktes pliktskyldigast och alvaret fångar intresset genom sin egenartade hedkaraktär och sällsynta flora. Det återstår ännu några timmar av dagen, som varit rekordvarm, och då vinden drar tämligen friskt från SO, äro vi ense om att fortsätta vår färd till Kalmar. Komna c:a 5 sjömil från denna stad kastar vinden plötsligt om till SV, och för första gången på vår resa måste vi lägga oss på en verklig kryss. Detta gör oss inga bekymmer, tvärtom, när vi nu nått den sydligaste breddgrad, vi någonsin hoppats på, kan vinden gärna få komma från sydkanten. Förtöjda i Kalmars tullhamn klockan 19.30 ha vi denna dag seglat 17 sjömil.

27/7. Kalmar är en vacker och intressant stad och hela dagen anslås för ett närmare studium av sevärdheterna. Först och främst må nämnas det vackra slottet, som hålles i ett utmärkt skick. Här få vi se praktfulla salar, i

en av dem hade den historiskt bekanta kalmarunionen slutits mellan de nordiska länderna. Erik den fjortondes gemak fångar särskilt intresset med sin dyrbara och konstnärliga utsmyckning. Det konstfärdiga och invecklade läset i dörren till detta rum och löndörren i panelen vittnar om denne kungs miss-tänksamhet och rädsla. En annan sevärdhet är också domkyrkan med sin, om uttrycket tillåtes, rådhusliknande byggnadsstil. Kalmar har nåtts på en vecka, vi ha två kvar på vår ledighet. Skall vi fresta turen ytterligare och försöka ta Gotland på hemvägen? Ja, varför inte. Sydvästliga vindar tycks nu bli förhärskande. Kompassen glömde vi visserligen hemma, men med den saken skall det väl ordna sig. Behövliga sjökort inköpes således och en tidig kojning anbefalles.

28/7. Vår förhoppning om vind från SV kom ej på skam. Tidig purring, ankaret upp och så iväg klockan 5.50. Morgonkaffet njutes på farten, likaså frukost och senare ett mellanmål. Mor är nu van att laga mat åt oss, om också sjön går grov. Vinden friskar undan för undan, och rev måste tas in. Byxelkrok på norra Öland, vårt beräknade mål, nås redan klockan 15.15. Vinden har nu ökat till över 10 meter i sekunden och det känns ganska skönt att ha kommit i lä innanför denna fiskehamns kraftiga vågbrytare. Byxelkrok är en av Ölands få hamnar och besökes rätt livligt av folk från fastlandet. Så kommer denna lördagskväll en ångbåt från Oskarshamn, fylld med sjösjuka passagerare, och ett par större motorbåtar med småländska fiskare, som slagit sig lösa och natten lång sjunger och spela dragspel, mest dagens populära schlager "Adress Rosenhill". Läger man så till stormens och vågbrottens dån och "Lottas" slitningar i förtöjningarna, så är det just inte upplagt för en så värst rogivande sömn den här natten. Tillfredsställelsen att ha tillryggalagt 46 sjömil på hemvägen och höra besättningens lugna andedrag under sömnen kommer mig trots allt att känna mig ganska nöjd med livet.

29/7. Stormen har rensat himlen under natten och vinden som vanligt skrotat mot V. Den är stadigt frisk, men inte värre än att vi kan låta "Lotta" ta en dust med böljorna. För att få ett bättre utgångsläge för en eventuell översegling till Gotland förflytta vi oss den 7 sjömil långa distansen till Grankullaviken på Ölands norra udde.

30/7. Tidigt på morgonen äro vi uppe. Vinden står fortfarande frisk från V med vita gäss, synliga från lovert. Med några rev i storan sticka vi emellertid ut klockan 7.30 med ONO-lig kurs,

räknat efter solens ställning, Väderleksrapporten klockan 8 upplyser oss om, att det blåser 9 m/sek. vid Ölands norra udde. Efter 2 1/2 timmars segling försvinner fyren (Lång-Erik) på Ölands norra udde under horisonten, och nu ha vi endast vatten, bara vatten omkring oss. Med spänning vänta vi på, att land skall dyka upp föröver, och en kola utlovas till den, som först kan upptäcka land. Några ulliga moln över horisonten på styrbords bog tro vi bebåda uppdykandet av land, liksom samma fenomen brukar göra i Söderhavet. Vi få vänta ända till klockan 11.30 eller efter 4 timmar till sjöss, innan jungman, naturligtvis jungman, skriker "land i sikte", och i OSO skönja vi en tunn landstrimla, som vi tyda till höjderna vid Klintehamn. Snart sikta vi också Karlsöarna i söder och efter åtskilliga timmar ett kyrktorn, som vi förmoda tillhör domkyrkan i Visby. Vi rättar kursen, som hade kommit litet för nordvärt, och ha nu inget besvär med navigationen. Vinden skralnar efter hand, men vi kunna klockan 18.30 förtöja bakom den jättelika vågbrytaren i Visby yttre hamn. Den seglade distansen uppgick till 43 sjömil.

31/7. I Visby finns mycket att titta på. Denna gamla vackra stad har behållit sin ålderdomlighet genom tiderna. "Rosornas och ruinernas stad" är ingen tom reklamklyscha, för här finns det verkligen rosor i mängd och många vackra ruiner. Vi passa på tillfället att se de omtalade ruinspelen i St. Nicolai klosteruin. Dessa äro mycket stämningsfulla, ej minst genom den fond, som bildas av klosterfönstret med den infattade, mörknande blåa himlen.

1/8. Vi började tänka på vår översegling till Landsort. Radion lovar på morgonen fint väder åtminstone ett dygn framåt. Rapporten klockan 12.30 inväntas och är i stort sett densamma som på morgonen. 12.45 lätta vi, denna gång försedda med en liten fickkompass. Vinden står ganska bra från SO, men tyvärr varar den ej mer än i två timmar. Dyringar och bleke. Motorn startas under förhoppning om, att vind ej måtte komma emot oss. Efter ytterligare någon timma börjar en bris från VNV fylla seglen och motorn stoppas. I mörkningen är det slut på denna vinden också, men den grova sjön från syd ligger ännu kvar. Vi ana att den är föregångare till friskare vind. En mängd flugor fyller också luften, vilket brukar vara tecken på annalkande vind. Vi utnyttja tiden med att imundiga en stadig middag. Klockan 20.30 ha vi vinden på oss, som vi antagit, från syd. Den friskar mer och mer, samtidigt som det mulnar och blir alldeles mörkt. För

Utö kvarn.

säkerhets skull ta vi in ett par rullar rev. Det var välbetänt för snart böljar sig havet kraftigt och vita, fräsande vågkammar lysa över mörka vågor. Bogseringstrossen till lillbåten förlänges, då rycken börja bli betänkligt hårda. Ibland kan lillbåten vara borta långa stunder bakom vågbergen, som i mörkret kanske te sig väldigare än de äro. Så rusar "Lotta" vidare i nattmörkret, utan att vi upptäcka något ljus. Först klockan 0.30 rapporterar bäste man fyrljus förut, något om borbord. Vi kan inte identifiera fyren ännu på grund av den rådande sjögången, men så småningom är karaktären klar: 3 blixtar, 30 sek. Det är Hävrings fyrskepp, och vi ha alltså kommit något för västligt. Det är tydligen bäst att gippa. När havet ser någorlunda slätt ut, hala vi över storan och kursen blir något streck östligare. Inom en timma kan bäste man åter meddela fyr om styrbord. Vi konstatera snart, att det är Landsorts välkända blixtar: 1+4,60 sek. Kursen rättas upp och under inseglingen kommer gryningen och slutligen en röd sol ur havet i öster. Vid 5-tiden äro vi välbehållna inne i vinterhamnen på Öja efter den hittills längsta seglatsen över öppet hav: 79 sjömil.

2/8. Tröttheten är stor, och vi kasta oss huvudstupa i kojerna, utom jungman, som sovit under hela överfarten. Han släppes i land, där han undersöker bunkers från krigstiden, som han finner betydligt intressantare än de gamla borgar, vi andra så uppskattat. Kulingen hårdnar, och vågbrotten sänder höga vattenkaskader över skären utanför vår hamn. Vi äro tacksamma för, att det inte var i dag, vi behövde färdas på havet. Mot kvällen mulnar det, och så faller det första regnet, sedan vi lämnade Gustavsberg. Det blir tidig kojning och till ackompanjemang-

et av en symfoni, bestående av vindens sång i stagen, regnets smattrande på däck och vimpelns entoniga surrande i masttoppen falla vi snart i djup sömn.

3/8. Morgonen är strålande klar och vinden har gått på NV. Efter bad, frukost och en "expedition till öns inre" lämna vi vår hamn för fullt "stim" med det 10 sjömil avlägsna Nynäshamn som närmaste destination, där en proviantering är av behovet påkallad. Man anvisar oss där plats i den välordnade jakthamnen och överlämnar t. o. m. en nyckel till hamnområdet.

4/8. Denna dag av svaga kårar och stekande sol ligga vi i Stora Björns sandlagun mellan Nättarö och Alö. Här ute kan man ligga under de sällsynta tillfällena havet är alldeles lugnt. Det klara varma havsvattnet och sandstränderna ger en vision av söderhavet. Även på denna vackra, oberörda ö träffar man på många jättegrytor och djupa raviner. I kvällningen märka vi en svart rand vid horisonten, vilket kommer oss att snabbt göra klart för avgång. Om en stund susar vinden i strandskogen och fyller våra hissade segel. Vi gå in till Alösund, där vi ankra för natten. Dagens seglats 11 sjömil.

5/8. Frisk vind från SO. För revade segel fortsätta vi genom Alösund och det trånga Ryssundet. Vi äro ute på ett grunduppfyllt vatten, men sjökortet av denna del av Mysingen ser tillförlitligt ut, och grynnorna tyckas ligga, där de ska ligga. Under Utölandets lä ta vi oss upp till Kyrkviken, som blir söndagens natthamn efter 6 sjömil segling.

6/8. Till Utö kom vi lagom för att smaka på körsbären, som växa vilt i grannskapet av Utö bekanta utsiktskvarn. Besättningen är heller inte sen att ta för sig av vad som bjuds. Den grandiosa utsikten från kvarnens topp försummas naturligtvis ej heller. Det vackra högsommarvädret är åter tillbaka och inbjöd till en 5 sjömil lång tur ut till den underbara lilla hamnen vid Bodskär i havsbandet utanför Sadelöga. Här få vi åse flottans skjutövningar mot flygande mål. Kvällen är ljum med solnedgång i havet.

7/8. Än en gång i gynnsamma vindars hägn få vi en grann läns till Hälmen. Besättningen njuter i rikt mått den stekande solen. Vår seglats är slut. Dagens etapp 23 sjömil och hela resans sammanlagda distans blev 450 sjömil. Förbrukningen av motorbränsle för hela färden uppgick ej till mer än c:a 15 liter bensen.

Harry Nordgren.

Engelsk vardag

Efter tre timmars tågresa från London är jag framme vid Stoke-on-Trent, som är det egentliga målet för min vistelse i England. Resan går genom ett underbart vackert landskap, där höjder och dalar omväxlar så man får en känsla av att åka berg och dalbana på Gröna Lund. Naturen tycks ha visat detta land sin särskilda ynnest. Det verkar som om varje tum av den engelska jorden skulle vara matnyttig och användbar för olika ändamål.

Ett undantag utgör dock nordvästra Englands förvuxna industriområde. Där ligger städerna så tätt att man inte vet var den ena slutar och den andra tar vid.

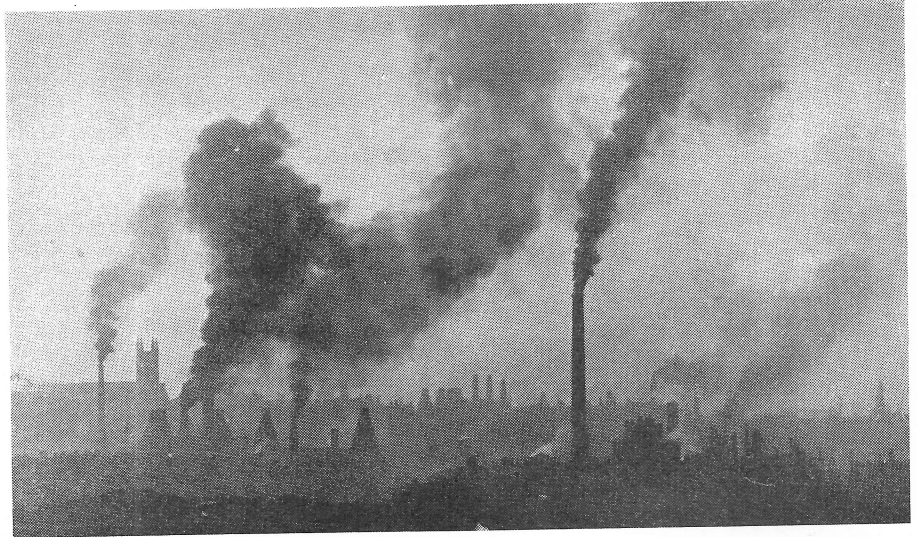
Stoke-on-Trent är det gemensamma namnet för ett helt porslinsdistrikt som omfattar fem städer, och med en folkmängd på något över 270.000 invånare. Av dess människor arbetar c:a 65.000 inom porslinsindustrin.

Detta landområde, som även kallas "Svarta Landet" gör verkligen skäl för sitt namn. Så långt ögat kan se möter man en hel bataljon av korta flaskliknande skorstenar som spyr ut sin rök över väldiga områden. Denna rök tränger in i fabrikena, bostäderna, affärer, kyrkor och allmänna inrättningar. Hur husmodern än skurar och torkar nog finns sotet kvar där i alla fall.

Inga tekniker, stadsplanerare eller hälsovårdsmyndigheter tycks kunna råda bot på detta elände. Det är inte heller någon lätt sak. Porslinsfabrikerna, ja hela städer är byggda ovanpå kolgruvorna. Vad är då naturligare än att dessa kol användes till bränsle för såväl fabriker, bostäder och tåg. I detta svarta Inferno arbetar engelsmannen dag efter dag, svart och sliten till det yttre men ljus och förnöjd till det inre.

De engelska porslinsfabrikerna är, med vissa undantag, gamla och omoderna. Rundugnar förekommer fortfarande i ganska stor utsträckning. Det är ett psykologiskt fenomen hur någon människa vill arbeta i dessa ruckel, när det vid sidan om kan finnas en modern fabrik som ropar efter arbetskraft. En gammal svensk porslinare kan kanske lämna besked på frågan.

Hygieniska och sanitära anordningar saknas i de flesta fall. Gåbortkläderna hänger man på en spik vid sin arbetsplats. I bästa fall finns det provisoriskt hopspikade bräder, placerade i någon dammig vrå av fabriken,

som kan användas till klädskap. Skor, slips och diverse andra saker lägger man på någon gammal form i närheten av arbetsplatsen.

Saknas omklädningsrum och duschrum så finns det däremot lunchrum där en varmrätt serveras för c:a 70 öre. Företaget tillhandahåller matpöletter för en billig penning till alla som vill äta i fabriken lunchrum. Trots detta finns det många som föredrager att sitta på arbetsplatsen och äta sina medhavda smörgåsar.

I en del av de lunchrum som jag besökt har det inte funnits stolar att sitta på. Sittplatserna har bestått av långa bänkar som saknat ryggstöd. Matbestick har vederbörande själv fått hålla sig. Att interiören för övrigt gått i en mörkare nyans behöver väl knappast påpekas.

Arbetet vid de engelska porslinsfabrikerna börjar kl. 8 och slutar kl. 17. Detta betyder att arbetstiden är 44 timmar i veckan. Rasterna varierar något vid de olika fabrikena. I regel är lunchrasten en timme, med en 10-minutersrast på f.m. och en på e.m. Det är första gången i år som den engelske arbetaren åtnjuter 2-veckors semester.

Arbetsstakten är högt uppdriven, och i de ofta primitiva lokalerna finns det en välförsedd maskinpark. Löpande band och därmed följande tempoarbete tillämpas i den utsträckning det är möjligt.

Såväl bostäderna som fabrikena synes vara uppförda efter en betydligt billigare byggnadskonstruktion än vad vi är vana vid i Sverige. Engelsmannen gräver inte ner sig i jorden utan bygger sitt hus ovan markytan. Detta torde väl vara en av orsakerna till den låga hyran.

I de porslinsfabriker som jag besökt förekom ackordsarbete upp till 80 proc., allt annat arbete utfördes

mot tidlön. Ja, till och med typiska ackordsjobb som formbyte och sättning av vagnar gick på timtid. Arbetsstakten var högt uppdriven och den prestation som timlönearbetaren utförde var i många fall jämförbar med ackordsarbetarens. Detta var möjligt genom en noggrann övervakning från arbetsledningens sida.

Den engelske förmannen är vänlig, ja nästan älskvärd, men bakom den vänliga ytan finns en hårdhet som aldrig kan överträffas av hans svenske kollega. Förmannen är något av en "allom bjudande", och kontakten mellan ledningen och fackföreningen är inte så utvecklad som i Sverige. Så snart förmannen visar sig jobbar timlönearbetaren med en våldsamt fart, medan hastigheten minskar så snart förmannen försvinner. Detta tycks vara en internationell företeelse, förresten snart den enda internationella vi har kvar.

Vid sin övervakning av arbetet står aldrig förmannen vid arbetslaget och glör, nej — långt borta i lokalen kan han stå och betrakta en pyts. Men det är inte pytsen som är föremål för hans intresse. Pytsen är endast camouflage. Det är arbetsstakten hos respektive arbetslag, som han ägnar sin uppmärksamhet.

Förmannen, ja till och med chefen, tilltalar arbetaren ofta vid förnamn. Detta betyder inte att arbetaren använder samma familjära ton när han talar till chefen. Här liksom på många andra områden är klasskillnaden stor. Jag har varit inne på fabriker där det funnits fyra olika lunchrum, — för arbetarna, förmännen, kontorspersonalen och högsta ledningen.

Den engelske arbetaren finner allt detta ganska naturligt. Lika naturligt som att den ena har ett bra betalt ackordsarbete medan den andre får arbeta mot timtid. Vid ett till-

Ett observandum för amatörfiskare

En gädda på 16,2 kg

Detta vidunder till gädda infångades utanför Storholmen den 4:de nov. av Vilhelm Jansson, Villagat. 4. På samma plats hade han veckan förut tagit en liknande best på närmare 14 kg.

Man får ej förundra sig över att det är nästan omöjligt för en vanlig dödlig att med metspö kunna fånga någon nämnvärd fisk, möjligen en eller annan vettskrämd aborre, då sådana marodörer husera hejdlöst i det våta elementets regioner kring Storholmen med omnejd.

Ty enligt utlåtande från sakkunnigt håll slukar en dylik stråtrövare mellan 1.000 à 1.500 kg. "småfisk" pr år. . . . Summa summarum. Efter enskild överläggning med Plåt-Ville, beslutades enhälligt, att till nästa års säsong företaga täta raider för att om möjligt reducera gammelgäddornas antal. — Vilken upmaning jag härmed vidarebefordrar. Men tro inte nu att denna

16-kilosgädda inte var så god som andra gäddor av mindre kaliber. Ingalunda. Inte den här tiden på året åtminstone, det kan både undertecknad och flera med mig, som fått del av vidundret, intyga. K. V.

fälle frågade jag en arbetare varför han inte begärde ackord. Han såg upp från sitt jobb och sa — vi har gjort upp ett avtal och detta arbete betalas med timlön. Saken var klar. Svaret visar även en respekt för gällande avtal och en smula konservativt, traditionsbundet tänkande. Kanske var det även rädslan för tidsstudiemannen som invercade på hans uttalande. Arbetsstudier förekommer nämligen vid vissa fabriker, medan andra sköter sin lönesättning efter friare former.

Förtjänsterna är varierande. Medan timlönearbetaren får nöja sig med 80 kronor i veckan kan ackordsarbetaren komma upp till 140 kronor i veckan. Som tidigare omtalats var arbetstakten uppdriven. Som exempel kan nämnas, att en tallriksformare vid helautomatiserad maskin gör 5 tallrikar per minut. För denna grupp av arbetare finns då inlagd 2 st. 20-minuters raster på f.m. och en sådan på e.m.

Är de engelska porslinsfabrikerna svarta och smutsiga, så finns det även ljusare sidor som bör framhållas. Vid de flesta arbetsbord finns mycket goda utsagningsanordningar. Detta har visat sig nödvändigt för att motarbeta yrkessjukdomen silikos. Nu är denna sjukdom på reträtt och man räknar med att så småningom helt eliminera den. Det finns fabriker som håller sig med egen tvätt-

stuga, där de anställda får överdragskläder i erforderlig utsträckning nvtvättade varje vecka. Detta med rena arbetskläder anser man vara det bästa skyddet mot silikosen och något ligger väl även i detta påstående.

Ingenting är väl så dubbelbottnat som människans syn på vad som är renligt. Omedelbart efter arbetarnas klädbyte kan formbytare komma med ett stort lass form där det finns årgammalt sot och damm. Utan vidare betänkande tar han en borste och sätter igång med rengöring av formen så att arbetslokalen inom kort liknar en tröskkloge under pågående tröskning. Är det däremot ett mindre lager av damm på formen får munnen tjänstgöra som blåsbälg. Ingen tycks ha något att erinra mot denna form av rengöring. Högtalaren sätter igång med en sprittande vals-melodi, någon stämmer i med sång och snart är hela avdelningen en sjungande operettsalong . . .

Kontakten med den hemmavarande familjen och maken som arbetar på fabriken är större än i Sverige. Det är rätt vanligt att hustrun tar sin lilla baby på armen och hälsar på sin man på fabriken. Fabriksflickan är väldigt noga med sitt yttre och prudar sig om nosen långt mera än sin svenska kollega. Handväskan med puderdosan står i närheten av arbetsbordet, och då är det bara att

Predikoturer GUSTAVSBERGS KYRKA

SONDAGEN den 23/12 1951
Högm. kl. 11 Kyrkoherde Hallin

JULDAGEN
jultotta kl. 7 f.m. Kyrkoherde
Hallin, Kyrkokören.

ANNANDAG JUL
Högm. kl. 11 Komminister
Wilson.

SONDAGEN den 30/12 1951
Högm. kl. 11 Kyrkoherde Hallin

NYÅRSAFTON
Nyårsbön kl. 17.00
(Kommunens och församlingens
50-årsjubileum firas)

NYÅRSDAGEN
Högm. kl. 11 Kyrkoherde Hallin

smeta på ett lager som gömmer dammet och sotet och hon kan trippa ut på gatan nyputsad och fräsch . . .

Vill man göra en jämförelse mellan engelsk och svensk levnadsstandard måste en mängd faktorer tas med som skulle föra alldeles för långt i en artikel som denna.

En liter mjölk kostar 50 öre, en skjorta av medelgod kval. 10 à 20 kr. Ett par skor 30—60 kr. en kostym 80—600 kr., middag på en enkel restaurang 4 à 5 kr.

Här möter samma våldsamma skillnad i priser och kvaliteter, som i löner mellan ackords- och timlönearbete. Prisskillnaden är nödvändig för att ge de lågavlönade möjlighet att köpa något till livets nödtorft. De flesta matvaror är ransonerade med undantag av kaffe och brännvin. Men engelsmannen dricker te istället för kaffe, och öl i stället för brännvin, varför de frigivna dryckerna ingenting betyder i sammanhanget.

Skulle så till sist några allmänna reflexioner göras, blir det endast ett konstaterande av hur hårt alla människor måste arbeta för sitt livsuppehälle. Medan de olika ländernas ledare plundrar jorden på dess rikedomar arbetar enkla godtrogna människor i svett och umbäranden. Detta är de slutomdömen man får oavsett resan leder i nord, syd, öst eller väst.

Axel Öhlund.

Egon, konstnär

När jag för något år sedan frågade Stig Lindberg om han ville komma över till KBF och måla på plåt fick jag en blick som om jag bett honom måla staketet. Men när han sedan kom var det inte ensam. Med sitt varma konstnärshjärta tog han med sig två framstående konstnärsvänner. Egon Möller Nielsen med skägg och Endre Nemes, utan denna mannens prydnad.

På så sätt kom Egon in i vår krets. Och då han nu utan att vara anställd i fabriken ändock strövar omkring här och sprider trevnad omkring sig, är det på tiden att vi presenterar honom för gustavsbergarna.

Att han är konstnär syns på långt håll. Han har skägg men ingen slips och inga slag på kavajen. Konstnärskapet sitter dock djupare än så, det kommer man snart underfund med då man talar vid honom eller ser honom arbeta. Och han har en mening med vad han gör även om det gäller att klä sig olika andra. Att han tillhör konstnärsskapets adel, skulptörerna, är väl nästan det enda han framhåller hos sig själv. Egon, konstnär, avslutar han ibland sina brev med till goda vänner. Men

Självpporträtt.

han kunde lika gärna skriva, Egon, individualist. För han är varmhjärtad och god, tolerant och vidsynt med sin egen djuptänkta livsfilosofi men hopplöst individuell. Det är omöjligt att tänka sig honom gående i flock och farnöte. Ja inte ens som medlem i en förening. Det skulle i så fall möjligen gälla en förening som

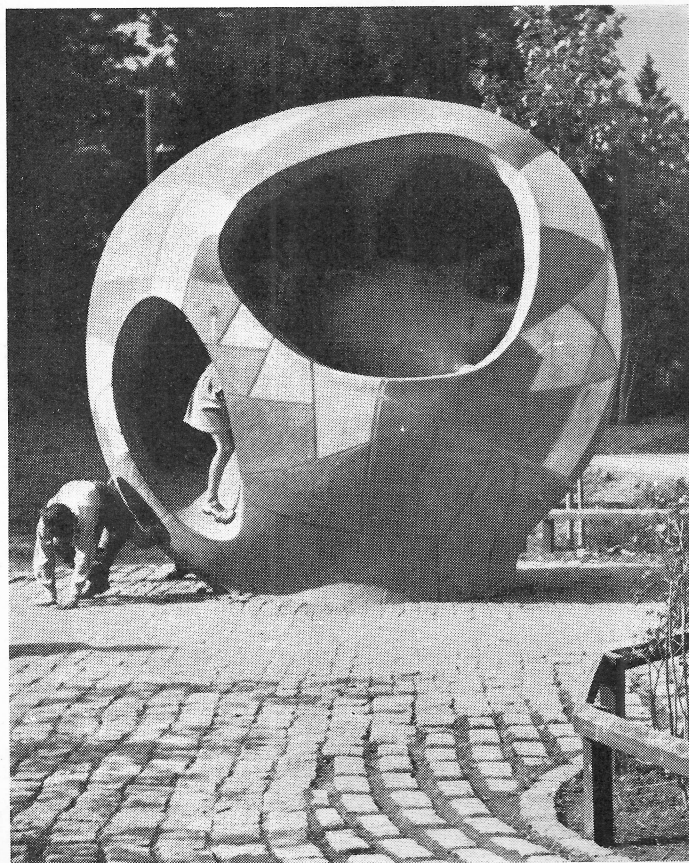
hjälpde barn och djur till större trevnad här på jorden.

De flesta konstnärer kan man sortera in i någon fälla med överskrift naturalist, 40-talist eller något annat på ist eller ism men knappast Egon. Givetvis skulle det vara en konstnär och inte en tekniker som sorterar upp Egon i detta fall men jag tror ändå att han fick sin egen fälla. Alla artister ha väl rönt något inflytande från föregångsmän men jag undrar om inte Egons eget tidigare liv spelat största rollen i hans sätt att se och skapa ting.

Först realstudent med dragnings ått den exakta vetenskapen matematiken. Sedan arkitekt i några år med deras i viss lag bundna skapande och till slut skulptör med nära nog obegränsad frihet.

Ja, Egon är en människa med stort M men samtidigt odlar han sina mänskliga synder och brister med en sådan uppenbar förtjusning att han väl chockerar en renlevnadsman.

Bland de arbeten han är mest känd för är väl skulpturerna i Stockholms parker. Att de äro skapta för barnen att leka i är ju typiskt för Egon. Vidare vann han Fib:s pristävlan om bästa ritade barnboken, vilket inte var så konstigt då han har ett kon-

Lekskulptur

emn, Tufsen och Mimsan

En julberättelse

Det var julafton. Snön låg fotsdjup ute i markerna. Vägarna var välplogade, och kring stugorna var det skottat och fint till helgen.

Det var i skymningen, som vi träffades vid slutet av Skeviksgatan, nio stycken arbetskamrater från fabriken. Vi skulle gå till Skeviks grotta och fira Jul. Det var Torsten, som kommit med det trevliga uppslaget.

Först gick Oskar, en spänstig 50-åring, med Fenixlyktan i handen. Vid Mörkdalskällan måste vi upp i den djupa snön och trampa väg upp genom skogen.

Här avlöste Erik vännen Oskar och tog Fenixlyktan och gick före. Det sades inte många ord. Ljuset mellan trädstammarna bjöd på ett sällsamt skuggspel, träden liksom rörde sig där borta, där mörkret slöt sin mur omkring oss. Stora flingor började falla, långsamt som vita dun svävade de omkring oss. Vi stannade ett tag och pustade ut. Erik satte lyktan på en sten, och Oskar tor-

trakt med sin dotter, Tufsen, att han skall rita en bok varje sommarferie och på så sätt får god träning. I emalj har han utfört ett par stora arbeten till en skola i Karlstad och till Folkets Hus i Göteborg. Båda inte blott utmärkt gjorda utan också med någon ovanlig och smart idé som gör att man genast spårar mästaren.

Bästa sättet att ge en bild av Egon är kanske att dra några episoder från hans sätt att vara.

Han bär som sagt ingen slips och det är ju ett problem ibland här i landet. "Det är inte så svårt att få kredit på en krog", säger Egon, "men så mycket värre att komma in utan slips."

Så var det i det här fallet. Trots att det var i Götet och en rätt fin rest. ansågs en slips nödvändig. Alla var ledsna och förtvivlade utom Egon, som tycktes njuta av situationen. Hovmästaren löste problemet genom att sända en vaktmästare till ett närbeläget hotell efter en färgglad slips som Egon fick köpa för 10 kr. "Vad gör man inte för sina medmänniskor", sade Egon och knöt den om halsen. När den trevliga supén var över tog han av sig slipsen, knöt den om hal-

Jubileumsinsamling för skolorkester

Vid ett sammanträde under oktober mellan intresserade från skolan, kommunen, fabriken, blåsorkestern och orkesterföreningen angående förutsättningarna för främjandet av musikverksamheten inom Gustavsberg, väcktes tanken på att utvidga skolans musikundervisning inom instrumentalmusiken till en SKOLANS EGEN BLÅSORKESTER. Blåsorkestern, som inte minst är intresserad av att på denna väg nå nyrekrytering, var villig att lämna en del instrument, skolan ställer lokaler till förfogande, kommunen och fabriken torde kunna bevilja anslag till undervisningskostnaderna. Men för att få en någorlunda god sammansättning av en skolorkester MÅSTE NYA INSTRUMENT ANSKAFFAS. Det behövs flöjt, B-klarinetter, Esskornett, trumpet, enkelt valthorn och basun. Dessa nya instrument jämte reparation av de äldre instrumenten skulle betinga en kostnad av i runt tal 5000 KR.

Kommitterade var eniga om att införa året 1952, då både kommun, fabrik och Gustavsbergaren kan jublera, riktiga VÄDJAN TILL GUSTAVSBERGARENS LÄSARE, unga och gamla, hemma och ute, att delta i en JUBILEUMSINSAMLING FÖR SKOLORKESTER I GUSTAVSBERG. Bidrag kunna sändas under Gustavsbergarens postgiro 27 51 73 eller till kommitténs ordförande. Influtna medel redovisas i Gustavsbergaren. I förhoppning att enskilda och sammanslutningar komma att manifesteras sitt intresse för saken hälsa vi alla glada givare välkomna i jubileumsinsamlingen!

GUNNAR ANDERSSON

Ordf.

VILHELM GEZELIUS

GOSTA DAHLBERG

FRITZ BERG

SVEN WALLIUS

kade sina hornbågade glasögon.

Då stämde Folke i med sin bas: "Fall Julesnö och susa djupa mo", vi andra stämde in efter förmåga: "Brinn österstjärna genom junikvällen" och så hela versen till slut. Inte var det nån junikväll och inte några österstjärnor så som det nu snöade, men det var Julesnö och det var sus i den djupa sko-

sen på den näpna servitrisen och gick ut till friheten igen.

En dag fick han en idé att han skulle dekorera ett badkar. Det blev en krabba och sjöstjärna på botten, en slända och nyckelpiga på kanten och ett stim fiskar på ena sidan. Men en fisk, den minsta, sam för sig själv åt ett annat håll. "Det är en sån där jäkla individualist", sade Egon. Onödigt att tala om tänkte jag, den fisken var som en signatur.

Vi sitter och pratar vid en cigarett och Egon berättar om sin kasperteater som han håller för ungarna i gamla sta'n. En mygga eller ett liknande flygfä slår sig ned på en kraftig men samtidigt smidig skulptörshand. Jag väntar att den andra skall smälla till. Men nej. Den makade bara det halft tomma flygfäet sakta över till fönsterbrädet, där det fick en chans till att leva över vintern.

En bild säger mer än tusen ord, säger kinesen. Låt oss därför få en bild. Men inte en där Egon är ensam. Då fattas där något. Nej låt hans söta avbild Tufsen vara med och bilderbokskatten Mimsan, då kommer smilet i skägget och glimten i ögat bättre till sin rätt. Wn.

gen. Det kom från ett någonstans, som låg utom ljuskretsen.

Jag tog nu lyktan och vi gingo vidare. Några älgar eller rådjur rusade upp från sina läger och brakade iväg genom skogen utanför vår ljuskrets, där stammarna lekte tafatt med varandra genom det fantastiska skuggspelet.

Slutligen voro vi framme vid Grottan. Jag stannade med lyktan vid ingången. Grabbarna gingo in en efter en, men först gingo deras väldiga skuggor in, först i jätteformat sedan krympande samman och liksom försvinnande i sig själva. Skuggspel är alltid fascinerande och särskilt mot dessa snögnistrande bergväggar med tvärliggande trädstammar fulla med snökristaller.

Hasse öppnade ryggsäcken och tog fram torrveden och vätvarorna, glöggen. Torsten och Gunnar ordnade brasan av resterna från den gamla elden, som var täckt med en masonitbit, och vilken sedan blev en bra snöskovel, med vilken jag skottade undan den mesta snön, så vi kunde sitta runt elden.

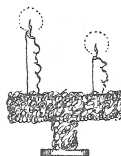
När jag makade undan snön hittade jag granris, som tidigare besökare använt att sitta på. Det fick nu duga även åt oss.

Vi sutto i en ring kring brasan, men i början utvecklades en otäck rök, som drev rakt på Folke. "Jag ä ingen vanlig böckling", sade han och reste sig. "Lugna dej, Folke", utbrast Torsten och tryckte sakta ned honom på hans plats. "Det blir snart bättre bara elden tar sej. Du ska väl inte förstöra stämningen."

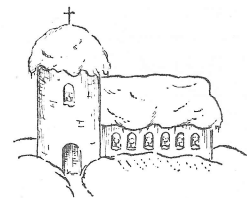
Folke satte sig igen och en besvärande tystnad uppstod. Vad skulle man

Nu är klockan ett.
Vita flingor falla.
Granen ha vi klätt.
Hemma äro alla.
Pappas fruktvin, rött och präktigt.
Mammas julöl, svalt och mäktigt.
Dopp i grytan, skinka, bröd.
Ljus och mat i överflöd.

Jul

Nu är lutfisk, gröt
Dukat uppå bordet.
Russin, äpple, nöt.
Julsången och Ordet.
Vem får mandeln? Nu vi rimma.
Ljusen ifrån granen glimma.
Hör! Det knackar. Vem är det?
Där står tomten med paket.

Gösta

säga? Tala är silver och tiga är guld. Alltså teg vi, och då kom stämningen åter. Eldens sprakande var det enda som hördes. Då sade Oskar, som brukar vara religiösast av oss: "Tänk om man hade den gamla Bibeln, som var kvar efter Skevikarna, så skulle jag läsa en bit för Er."

"Måste Du ha en bibel för det. Det kan Du väl utantill", menade Sven och strök sig om hakan med vanten. "Ä' förresten inte glöggen varm än?" tillade han vanvördigt. — "Nej," sade Hasse, "men kaffet kokar nu."

"Nu tycker jag att Folke ska sjunga", sade Erik. Vi andra instämde, och han var inte omöjlig. Det blev "Helgdagskväll i timmerkojan" av Dan Andersson.

Där sutto vi kring elden och hörde sången, den gamla välkända visan. Vi kände oss för en stund identiska med männen, vi kände igen vissa egenheter i vår egen mänskliga litenhet medan timmerkojan blivit en förkrossande storhet i Grottans stenvägg, på vilka våra skuggor avteknade sig som jättefigurer. Sven höjde armen efter Folkes sång och åskade tystnad:

"De där gjorde Du förbaskat bra, Folke", sade han, och sen pekade han på sin egen skugga på grottvägen och fortsatte: "De här liknar, min själ, Valhalls salar."

"Har Du varit där?" undrade Gunnar. — "Nej, men man har väl läst Fröding", menade Sven, "å så ä' man ju me' i brandkår'n".

"Känner Du till Valhall, för att Du ä' me' i brandkår'n", undrade Gunnar. "Ja, jag har 'släckt' där", replikerade Svenne blixtnabbt.

Gunnars rungande skratt ekade i Grottan och locket hoppade av kaffepetter i hastigheten. Ja vi hade en rik-

tig kaffepetter, och Torsten tog den varsamt ur elden, sotig som den var utvändigt och så slog han opp i våra medhavda stora kaffekoppar.

Glöggen slog eld i kastrullen och Hasse satte kvickt på locket, så att inget skulle brinna bort, och så blev det kaffe och varm glögg.

Då plötsligt syntes ett ljussken över Grottans "predikstol" och vi stirrade häpna mot detsamma. Och där voro några vita gestalter, som liknade änglar i vita klädnader, och vi hörde sången "Stilla natt" ljuda emot oss. Vi blevo mycket överraskade och alla tittade på Torsten, men hans allvarliga nuna verkade vara äkta.

Sången slutade och de vita skepnaderna försvunno i bakgrunden, men då kom där fram en svartklädd man, som liknade en präst och höjde handen och talade och sade: "O människor, I som sluten Er krets kring den flammande elden, I som njuten den varma drycken i dess omedelbara närhet, I mån betänka den belägenhet som jag, Eder domare, och dessa mina änglar här ha hamnat i genom att 'den phule' själv, som dväljes i Eder krets, lockat och tubbat oss till detta tvivelaktiga uppdrag i akt och mening att Eder överraska."

Vi kände nu igen vännen Gösta, som var klädd som en engelsk domare och de tre "änglarna" voro Ingrid, Elsa och Sylvia. Den svarte fortsatte: "Vi stiga nu ned från vår upphöjda plats och sluta oss till Eder skara, dock vilja vi varna för dylika expeditioner i fortsättningen, en sådan här afton bör man vara hemma hos familjen. Jag har talat."

Då reste sig Gunnar, den starkaste ibland oss och sade: "Ädle herre och ärade brudar. Dömen icke oss okunniga

Nu i skindans halm,
Medan facklan flamlar,
Ljuder julens psalm
Mellan skogens stammar.
Hästen frustar, stjärnor flämta
Kyrkans klockor samman klämta.
Orgelns brus och sångens ljud
Frid på jord är julens bud.

fäder utan lären oss med goda exemplen. Stigen därför fram i vår krets och låt "den samma andan" förbli rådande till fromma för oss alla. De sköna tärnorna må taga plats här närmast elden, men den ädle domaren må sätta sig i knäet på "den Phule".

Flickorna sprungo och hämtade sina pälsar, och vännen Gösta satte sig i knät på Torsten. Så sutto vi i en ring runt elden och drucko en kopp varm glögg och kaffe. Då reste sig Erik, harklade sig och sade:

"Jag ä' ingen talare och jag ska inte säga mycket, men jag vill önska Er en trevlig Jul allihopa."

"Det här är en god början", sade Sven och log förnumstigt. "Nej, nu skulle vi haft en glödsteckt spädgris också att hugga tänderna i." — Hans tankar voro någonstans i den fornnordiska gudasagan.

"Den skall strax vara klar", hördes en stämma från dunklet bakom och fram kom Nisse med en nystekt gris på ett silverfat. "Var så goda", han gjorde så en artig gest med den lediga handen. Sven fröjdades i förväg vid tanken på den läckra grisen, men Oskar undrade hur denna fest skulle sluta.

"Vi få inte glömma Julottan i morron," manade han. "Ingen fara," sade Torsten, "jag har väckarklocka i ryggsäcken och den ringer klockan 6."

Snön föll omkring oss som på ett fint julkort, och vi skulle just hugga in på spädgrisen. Då ringde väckarklockan. Brrrrrrrr.

Jag vaknade och satte mig upp, ty jag skulle till julottan och höra Olle Hallin predika den eviga sanningen om ljuset och mörkret, men nog tänkte jag en smula på drömspelet i Skeviksgrottan.

Axman.

Gustavsbergsbåtarna

Den 30 augusti detta år sattes punkt för fabriken rederirörelse i och med att den sista av passagerarbåtarna, "Gustafsberg V", såldes. Tidigare under sommaren hade även "Gustafsberg III" försålts. Rederirörelsen hade då pågått i mer än 100 år. Från och med 1864 finns anteckningar om fartygens inseglingar, men redan år 1853 överläts köpebrev av Lännersta ägare till Gustavsberg med rättighet att uppbära avgift vid Baggensstaket, vilket alltså tyder på att fabriken vid denna tidpunkt hade trafik på Stockholm.

Ett av de äldsta fartygen var hjulångaren "Wermdö" som till 1873 uppehöll trafiken mellan fabriken och staden. Sedan båten nämnda år försetts med propeller omlades rutten till den yttre skärgården; 1880 försvann "Wermdö" emellertid ur fabriken turistlistor. De fartyg som sedan anskaffades buro fabriken namn. 1873 tillkom "Gustafsberg I" och antalet ökades sedan successivt: 1878 insattes "Gustafsberg II", 1881 "Gustafsberg III", 1884 "Gustafsberg IV", 1888 "Gustafsberg V", 1895 "Gustafsberg VI". Då "Trean" 1899 hade pensionerats kallade fabriken sin 1905 inköpta ångbåt "Gustafsberg III" för att ej någon lucka skulle uppstå i nummerordningen. Till Olympiska spelen 1912 anskaffade bolaget slutligen "Gustafsberg VII" — den största och elegantaste i ångbåtsflottan. Utom de nu nämnda passagerarbåtarna ägde bolaget 1899—1911 lastångaren "S/S Gustafsberg" om 1.500 ton och 1911—1935 2.000-tonnaren "S/S Gustavsberg". En i Norge inköpt bogserbåt, döpt till "Far-

sta", användes dessutom under 1880- och 90-talen för utfärds- och nöjesresor.

Det var ganska aktningvärda belopp som insegledes. Redan år 1864 kunde "Wermdö" redovisa en insegling av kr. 11.544:50 för månaderna maj—november. Detta belopp höll sig ganska konstant med en variation på ett par tusen kronor till 1872, men redan 1873 var inseglingen uppe i 24.948:45, 1880 kr. 53.856:09, 1890 kr. 98.490:06, 1900 kr. 118.827:87, 1910 kr. 189.843:90, 1920 kr. 595.374:90. Detta är uppvisades den högsta summan i rederiets historia, men sedan föll siffrorna åter tillbaka på grund av den då nyöppnade busslinjen mellan Stockholm och Björknäs, och år 1935 hade inseglingen sjunkit till 107.662:88. Allt efter det busslinjerna utsträcktes och allt flera samhällen längs traden fick bussförbindelse, minskades passagerareantalet år från år.

År 1929 såldes rederiets största passagerarfartyg, "Gustafsberg VII", till Waxholms-Bolaget och omdöptes till "Saxaren". Ett par år senare såldes "Gustafsberg VI" till ett rederi i Mälaren och är fortfarande i tjänst under namnet "Drottningholm". "Gustafsberg II" såldes till Sandhamnsrederiet och gick som passbåt mellan Stafsnäs och Sandhamn, I-an såldes som skrot för upphuggning och samma öde blev IV-an och V-ans då de såldes. "Gustafsberg III" (nya) övergick i juli 1951 till Nynäshamns Skeppsmäkleri- & Speditions-kontor (Johnson-koncernen) och uppehåller trafiken mellan Nynäshamn och Nätarö samt är omdöpt till "Nätarö".

Under den allmänna lågkonjunkturen i början av 30-talet blev det ohållbart att driva fraktbåten och år 1935 såldes den till ett finskt rederi.

Rederiet åtnjöt under sin storhetstid stor popularitet, och företaget var synnerligen mån om att hålla fartygen i utmärkt skick. Men detta räcker inte enbart, det fordras även befäl och besättning som kan konsten att umgås med folk. Vi kan nog utan överdrift säga att så var fallet. På "Gustafsberg VII" fördes befälet av kapten K. J. M. Wæsterberg, tillika trafikchef, på III-an kapten Evald Larsson, II-an fördes av kapten Thure Årlund och V-an av kapten David Fröberg (död 1934) och därefter kapten Titus Österman, samt styr-

Kapten Titus Österman ombord å Gustafsberg V. Bolagets sista ordinarie befälhavare.

Nya "Gustavsberg III".

männen Hedberg, Tillberg, Ahlqvist och Karlsson. Det gällde för dessa att hålla reda på såväl passagerare som mängder av större och mindre gods samt all post längs farleden, och dessutom hålla tiderna.

På denna tid gick allt gods till och från fabriken med båtarna, och vintertid när endast en eller två båtar var igång blev i regel hela fördäck, mellandäck och akterdäck fullastade. När lantbrukets befallningsman varit iväg och köpt kreatur, i regel 10—12 st. kor varje gång, fick båten gå en extra tur (s. k. kotur) med dessa ut till Gustavsberg.

Redan 1884 tycks båttrafiken ha uppehållits året runt och endast särskilt kalla vintrar, t. ex. 1888, 1893 och 1895 låg trafiken nere under februari och mars månader samt år 1900 under mars. Från detta år och fram till medio av 1940-talet uppehölls dagliga förbindel-

ser mellan Stockholm och Gustavsberg. Vid stränga vintrar blev det en hård påfrestning för såväl fartyg som besättning. Ofta måste en extra tur företagas under natten fram och åter till Värtan, för att icke isrännen skulle frysa ihop allt för mycket, och då kunde inte förseningar undvikas. En tur mellan Stockholm och Gustavsberg kunde ofta utsträckas till tre timmar mot i vanliga fall 1 1/2—1 3/4 tim. En kväll i veckan, i regel söndagskvällen, gick sista båten från Stockholm kl. 11.30, men övriga dagar var sista turen kl. 5.20. Det blev alltså inte så ofta några Stockholmsbesök för Gustavsbergarna, men när så blev fallet anslogs i regel en hel dag. därtill.

De gamla skärgårdsbåtarna har haft sin tid, och överlevde nog i viss mån sig själva där ingen konkurrens fanns, men det går ej att spjära mot utvecklingen med snabbare transportmedel. Gustavsbergsbåtarna var nog de som först drabbades härav, på grund av att busslinjen gick parallellt med traden hela vägen, men även andra rederier har successivt nedlagt driften eller sammanslagits med andra. Det hade onekligen sin tjusning att se båtarna på Farstavi-

Axel Undén

IN MEMORIAM

"Bort gå de, stumma skrida de, en efter en, till skuggornas värld."

En till synes stark människa, en älskare av naturen och den glädje den skänker, har gått bort. Längre kämpade han en ojämn kamp med döden.

ken regelbundet komma och gå, och nog beredde en båtresa en angenäm avkoppling, men man får också tänka på de dryga och skakande resorna vintertid, så inse vi nog, att nuvarande kommunikationer med bussförbindelser varje timme betydligt ett avsevärt steg framåt.

E. Bodelsson.

För att få rederiets historia ytterligare belyst, ha vi vänt oss till fru Carin Lindskog-Nordström, som lovat delge oss av sitt rika material.

Red.

Men liemannen hemförde segern. Stilla somnade han in, vårdad av en älskad maka och tröstad av många vänner.

Att här giva en fullständig bild av människan Axel Undén skulle måhända föra för långt. Men ett skall sägas: Sången var hans liv, och den odlade han från tidiga år i församlingens tjänst. Alltid villig att tjäna till uppbyggelse med den konst, som många gånger uttrycker mera än vad orden kunna giva, stod han i ledet bland dem som i tonerna söka livets mening.

Jordfästningen av hans stoft ägde rum i Gustavsbergs kyrka den 30 september 1951. Många vänner följde honom på hans sista färd. Många tal vittnade om den kärlek, man hyste till den bortgångne. Kransar från Gustavsbergs församling och företaget nedlades och från de sångkörerna i vilka han medverkat. Hemvärnsmän buro hans kista och följde med sin fana till graven.

Requiescat in pace!

O. Hn.

Jul- och Nyårshelgens sammankomster i Kapellet 1951-1952

Samtidigt som vi hälsar var och en välkommen till jul- och nyårshelgens möten, vill vi hjärtligt tacka söndagsskolbarnens och juniorens föräldrar samt övriga vänner till vår verksamhet för det gångna året.

Söndagen den 16 dec.
Kl. 14.00. Söndagsskolans julfest. Barnen medverkar med ett omväxlande program. Kollekt för söndagsskolarbetet. Servering.

Söndagen den 23 dec.
Kl. 11.15. Gudstjänst. Predikan av Paul Samuelsson. Solosång.

Juldagen.
Kl. 7.00 Julotta. Predikan av Paul Samuelsson. Sång av kören.

Annandag Jul.
Kl. 11.15 Gudstjänst. Predikan av Paul Samuelsson. Sång av kören. Kollekt till ungdomsarbete.

Lördagen den 29 dec.
Kl. 19.00 Familjefest. Ungdomsföreningen, juniorerna och övriga vänner till församlingens verksamhet inbjudes.

Söndagen den 30 dec.
Kl. 11.15 Gudstjänst. Predikan av Paul Samuelsson. Sång av kören.

Nyårsafton.
Kl. 22.30 Nyårsvaka. Tal av pastor Henry Burell. Missionsförsamlingen inbjudes.

Nyårsdagen.
Kl. 17.00 "Vi se framåt". Samling inför det nya året. Musikföreningen medverkar.

Trettondag Jul.
Kl. 15.00 Församlingens årsmöte.

Tisdagen den 8 - Söndagen den 13 jan.
Kl. 19.30 Evang. All. bönevecka. Olika lokaler enligt affischering.

GOD JUL OCH GOTT NYTT ÅR
Baptistförsamlingen

Jul- och Nyårsprogram 1951-1952

Söndagen den 16 dec.
Kl. 15.00 Söndagsskolans julfest. Rikt program. Servering.

Juldagen
Kl. 7.00 Julotta. Predikan av pastor Hjärpe. Körsång.

Annandag Jul
Kl. 11.15 Missionsgudstjänst. Henry Burell och kören. Sparbössetömning.

Lördagen den 29 dec.
Kl. 19.00 Juniorernas, V. P:s och V. F:s enskilda julfest. Julklappsbyte.

Söndagen den 30 dec.
Kl. 11.15 Gudstjänst. Predikan av missionär O. Burell. Sång.

Kl. 18.00 Ungdomarnas och sångarnas enskilda julfest. Julklappsbyte.

Nyårsafton
Kl. 22.30 Nyårsvaka i kapellet.

"NORRLÄNSKA SYMOTEN"

Tisdagen den 22 januari börjar de s. k. Norrländska symöten i missionshuset. Alla damer och herrar hälsas välkomna till våra kvällar i god och glad gemenskap!

EN FRIDFULL JUL och ETT GOTT NYTT ÅR!

Gustavsbergs missionsförsamling.

Nyårsdagen
Kl. 15.00 församlingens familjefest. Ungdoms-, junior-, V.P. och V.F. samt församlingens vänner inbjudas.

Trettondag Jul
Kl. 15.00 Julfest i Skälmara missionshus.

ALLIANSENS BÖNEVECKA:

Tisdagen den 8 jan.
Kl. 19.30 i Hyddan.

Onsdagen den 9 jan.
Kl. 19.30 i missionshuset.

Torsdagen den 10 jan.
Kl. 19.30 i kapellet.

Lördagen den 12 jan.
Kl. 19.30 i Hyddan.

Söndagen den 13 jan.
Kl. 11.15 i missionshuset. Kl. 18.00 i kapellet.

Så är ej många dagar kvar
Att sprida stänk i år.
Likväl jag tror jag saltet spar
Ty snön den kom i går.
Sen den har fallit, tanken kom
Till jul, vars frid och allt
Ännu har makt att stämma om
Nyansen i min spalt. —
Kanhända dock ett stänk, trots allt!

Fabrikens jubileumsår
Reveljen tycks ha glömt!
Årtalet 52 dock får
Numreras som berömt.

Femtio kommunen har år,
Alltså vi vördsamt ber:
Rådpläga så vi lusten får
Saluten ge för er.
Tio år blir tidningen.
Applåder undanbeds.
Var med att öka spridningen
I fall du är tillfreds.
Kåsera själv, det vore kul,
Ehuru pennan tvekar än.
Notera önskan om GOD JUL

från vännen LEKAREN

Varför heter det julklappar?

Denna fråga ställdes häromdagen av min dotter och då därtill en läsare vill veta varifrån seden med julgran kommer, har jag axlat manteln och börjat leta i urkunderna. Förr i tiden, eller så där för en tvåhundra år sedan, gjorde man likadant som barnen nu gör med sina "påskbrev" — man klappade på dörren och slängde in sitt paket med julgåvan, för att sedan lägga benen på ryggen. År 1741 skrev sålunda Carl Gustaf Tessin i ett brev: "— Jag hoppas få sitta vid det runda bordet, vid risgröten, smörgåsarna, ostronen och hönssteken. Och därefter: tick, tick! Vem klappar? Kom in! Papperet kommer, man läser adressen, skrattar åt skämtet, finner sig helt plötsligt rik utan underslev, utan besvär och utan förpliktelser mot någon."

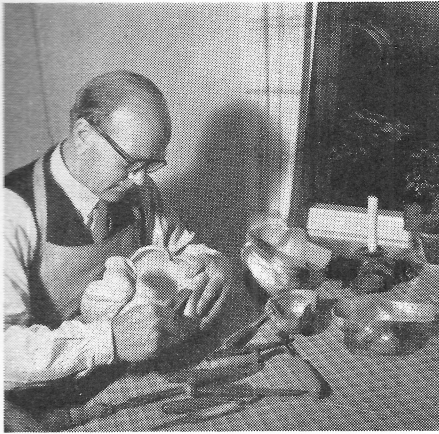
Seden med julgran härstammar från Tyskland, varifrån den infördes till vårt land också under 1700-talet, först hos de s. k. högre stånden för att efter 1850 bliva mera allmän bland folket. Långt tillbaka i tiden, då vi voro hedningar, smyckades träd vid festliga tillfällen och i offerlundarna var granen ett "heligt" träd. Julgranen har också haft sina föregångare bland svensk allmog i "juleträt" en kvist eller en liten gran, som sattes i en fotställning på bordet och kläddes med granna pappersremсор och hemstöpta talgijus.

Julklappar och julgran är visserligen inte någon urgammal tradition i vårt land, men det är en trevlig sed, som jag hoppas vi får behålla. Vi minns dem som underbara, lysande, doftande och vänliga symboler från vår barndoms jular.

Min hobby

VIII.

Gerhard Säfström.

"Nu ska du skriva om dina hobbyarbeten", sa redaktören en dag, när jag mötte honom. Ja, det går nog lätt att säga tulipan — men att skriva går ej lika lätt. Ty vad ska man börja med och hur ska man kunna få ihop en artikel, då man inte är någon skrivare? — På tal om hobby så har jag flera. På grund av min yrkessjukdom har jag ju inte kunnat arbeta i fabriken på flera år, utan fått mycken tid till förfogande. Man kan inte heller gå sysslolös och bara man orkar vill man ju gärna ha något att knäpa med. För några år sedan hade vi en trevlig hobbyutställning och då hade jag tillfälle att få visa en del av vad jag förfärdigat och det var väl närmast de arbetena, som redaktören hade i minnet. Det var skålar, som jag holkat ur utväxter, som man stundom kan finna på björkar, men även på tall och al. Jag fick idén, på den tiden då jag gick i slöjdskolan. Vi hade en lärare som bland annat gjort en hel del vackra arbeten utav trädrotter. Jag minns särskilt en klockställning, gjord av en trädstubbe på det mest finurliga sätt. Den fick han till och med pris för på en utställning. Han gjorde också mycket vackra spegelramar av trädrötter och jag beundrade hans mästerverk storligen och drömde om att kunna göra något liknande. Jag tyckte det var en originell hobby och så snart jag råkade finna några lämpliga utväxter satte jag igång att karva och skära och lyckades ganska bra. Med tiden blev det en hel del. Det mesta har jag skänkt bort. Ända bort till Amerika har en och annan skål hittat. Det tar förstas många timmar. Jag har också gjort några små skrin och de blev ganska vackra, särskilt på utsidan. Var jag får tag i dessa utväxter? Jo, för

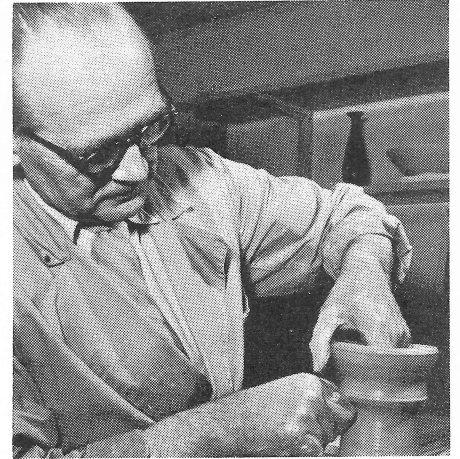
en del år sedan köpte fabriken långved från Norrland av björk och på den veden fann jag många knölar, som jag fick löfte att ta vara på. Det var ju lindrigt, men ska man finna några i skogen får man ha tålmod, ty det blir besvärligare. Alla sådana där utväxter passar inte till skålar, men det kan bli trevliga ljusstakar, dörrhandtag och annat, som fantasin hjälper en att leta fram. Av ekgrenar gjorde jag en gång några hållbara och därtill bekväma trädgårdsfätöljer. Det var ett sannskyldigt knåpgöra, ty grenarna är ju krokiga och den ena är inte den andra lik. Så det tog sin tid att passa ihop dem. Givetvis hade jag benäget tillstånd av skogvaktarn att ta dessa grenar och det hör ju också till pjäsen.

Min förnämsta och kanske bästa hobby är väl ändå strövtägen i litteraturen och läsning framför allt av rese-skildringar. Jag är stor kund på vårt bibliotek, som jag tycker har utvecklat glädjande och blivit en verkligt rik källa att ösa ur. På vintern, när det är kallt, kan jag inte vara ute så mycket och då går det åt många volymer i veckan. Då välsignar man en sådan institution som Folkbiblioteket, särskilt nu då böcker äro så dyra.

Att på sommaren få gå ned till bryggan och ta sin lilla roddbåt med snurran samt spinnspöet och göra en tur utåt, det är ändå det bästa av allt. Kan man så någon gång lura en gädda, då tycker man ingenting går upp mot en sjötur på Farstaviken och Baggensfjärden.

Gerhard Säfström.

En kunnig keramiker

Göteborgspressen ger ampla lovord åt Berndt Fribergs stengods vid Artiums Exposé i början av november i Göteborg.

Vi citera AFTONPOSTEN: "Visst är den keramiska konsten i hög grad ett lotteri — det kan bli platt fall, där man hoppats på någonting bra nära fullträff — men man har ändå på känn, att Fribergs framgång minst av allt inte är slumpens skördar utan frukten av en obestridlig talang och tekniskt kunnande."

GÖTEBORGS HANDELS och SJÖFARTSTIDNING skriver bl.a. "Friberg har med sin utställning väckt sensation . . . Berndt Friberg är till yrket drejare och det är sannerligen ingen dålig grund att bygga på. Jag vågar påstå att ingen av våra arbetande keramikkonstnärer behärskar drejningen som han. När därtill kommer en fin uppfattning av formen parad med känsla för stengodsglasarens kvalitet så måste resultatet bli gott. Styrkan ligger slutligen i att samme man gör hela arbetet själv varigenom detta blir friskt, levande och mera helgjutet än vid konstnärens samarbete med drejare och ingenjör."

NY TID slutligen känner också enheten inför Fribergs stengodspjäser. "Formen är renskalad och naken med anknytning till klassiska ideal, den är snarare svällande än mager men blir aldrig tomt pösig eller ytligt imponerande. — Både form och färg för tankarna gång på gång till det levande, vegetativa, för tankarna till frukt och böljande vatten. Och ändå är det förstas inte fråga om någon avbildning av dessa naturföremål utan konkreta bitar keramik, vidunderligt rikt mönstrade, läckert levande i färgvarianserna och med en självklarhet i konturer och volymer som gör ens hjärta gott . . . Priserna tillhör också de angenäma överraskningarna."

Sport Cykel Fiske Jakt

Fyrverkerier

finner Ni i stor sortering
hos oss

Bergqvist

Cykel och Sportaffär

FOLKUNGAGATAN 97

STHLM — Tel.: 43 53 00

(affären belägen intill Renstiernasgatan)

Glimtar från Gustavsbergs fabriker

Byggmästare Göransson har fyllt 50 år och bl. a. blivit uppvaktad av sina duktiga jobbare, som till födelsedagen gjorde färdigt den grundliga förbättringen av *lerfickorna* för råmaterialet. Nu håller man på att invalla oljecister-erna. Och om det kommer en båt avbryter man för att snabbt och behändigt klara lossningen. Då kan man räkna med att få ledigt på lördags e.m.

Dekoravdelningen har sin fjärde vinning färdiginredd, varigenom ökat utrymme vunnits för porslinets utsmyckning. Till stor glädje för de huttrande målarskorna har också centralvärmeanläggningen blivit klar.

Rökning på arbetsplatsen tillåtes nu i viss utsträckning. Absolut förbud råder givetvis på särskilda avdelningar, där försäkringsbolagen ej kan lämna någon eftergift. Varje rökare får nu kvittera ut en askkopp liksom han kvitterar sina verktyg och på varje avdelning finns stora askbehållare, där askkopparna skall tömmas. Skyltar med anvisningar äro uppsatta. Rökningstillståndet gäller endast tillsvidare och kan återkallas om försäkringsbolaget anser att det missbrukas.

Steatitavdelningen, eller avdelningen för tekniskt porslin som den rätteligen heter, har flyttningsbestyr och får i dagarna överta bättre lokaler på isolator-avdelningens plats. Det medför också bättre utsug och avskärmning från tunnelugnens värme.

Skrotupplaget kring BKF krymper stadigt samman till glädje för många esteter. Det lastas nu på prämar f. v. b. Oxelösund och förvandling till avloppsrör. Detta arbete gav också impuls till inköp av en 6-tons transportabel kran, som ersätter den lilla anordningen för 2 ton vid lastkajen.

Insamling till de nödställda i Italien gav på fyra dagar 1.600 kr., som överlämnades till Radiohjälpen. Från KF har man sänt en vagnslast med filtar, värda c:a 45.000:—.

Ångpannecentralen har fått en ny ångpanna, som just nu är under inkoppling och trimning för att klara fabriken och grannhusens värmebehov under vintern.

Denna bild av Bertil Dahllöf har fått fin placering i KF:s Fototävling.

Höstens besökare under september till november, 2.500 st., ha som vanligt kommit från Konsumföreningar i norr och söder, från industrier i Karlholm, Fiskeby, Enköping, Eskilstuna och Domnarvet, från skolor av alla de slag och från rör- och värmebranschens yrkesgrupper. Amerikanska arkitekter, engelska kooperatörer, tyska jordbrukare har kommit i stora grupper. Regeringsdelegater, diplomater och ministrar har gjort täta visiter och tidningsfolk har funnit nya anledningar och intryck för att ge Gustavsberg publicitet i olika sammanhang.

Rune Sundin, försäljningschef för vårt porslin under en följd av år, ämnar nu ägna sig åt egen affärsverksamhet i Göteborg och lämnar Gustavsberg i dagarna. Hans arbetsuppgifter kommer att övertas av herrar Calmernäs, Erderyd och Sandberg. Vi önska lycka till!

Traktorer med släpvagnar ersätter nu några av våra lastbilar. Det är Fergusonstraktorer om 30 hkr och hydrauliskt tippbara släpvagnar, försedda med s. k. 3-vägstipp. Traktorerna, som visat sig mycket praktiska, kommer också att utrustas med lastningsaggregat och snöplogar.

Packboden med omnejd har tre 50-åringar i julmånaden, nämligen Edvard Sandberg, Ragnar Andersson och Gunnar Pettersson och vi passar på att ge en liten gratulationsglimt. Apropå 50-åringar, så var det en som häromdagen fick följande telegram: "Är Du verklig 50 år, Du som ser ut som sjutton?" Det var inte snällt, tycker G. Dbg

Höstkonsert

Gustavsbergs orkesterförening hade sin höstkonsert i Missionshuset söndagen den 25 november 1951 under stor tillslutning.

Konserten inleddes med Schuberts Rosamundaouvertyr framförd med konstnärlig uppfattning av de ofta nog mycket krävande partierna.

Beethovens första symfoni är ju ganska ofta spelad, men icke mindre svår därför. Det som ref. i denna symfoni mest fäste sig vid voro träblåsarna, som med mycken heder skilde sig från sin uppgift. I det stora hela blev framförandet mycket njutbart. Såväl dirigent som orkester ha all heder av sitt arbete.

Den italienske tenoren Luigi Carrara framförde med kraft och intensitet Leoncavallos 'Mattinata, den kända sången till livet ur "Tosca" samt "Donna e Mobile". Av svenska sånger sjöng han bl. a. "Tonerna" av Sjöberg och "Land du välsignade" av Althén. Han skördade mycket kraftigt bifall för sina insatser. Konserten avslutades med den kända arian ur Rigoletto.

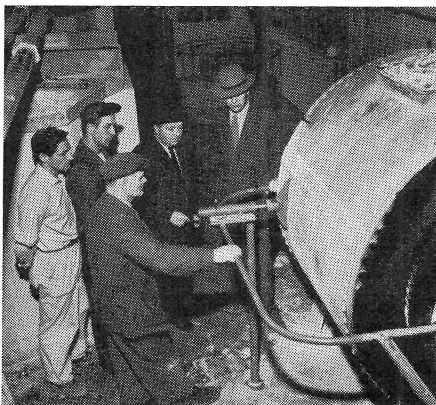
I Gustavsberg har musikintresset sedan gammalt fast rot. All den uppmuntran som kan givas orkesterföreningen bör också givas. När man dessutom lyckats förvärva en dirigent av resning finnes all anledning att understryka detta. Lokalfrågan för orkesterföreningens konserter bör också lösas. Skulle detta icke kunna ske i en nära framtid bör dock frågan stå först på önskelistan för verkliga behov. Orkestern förtjänar detta. O. Hn.

FÖRETAGS- Nämnden

Under hösten har Företagsnämnden haft trenne sammanträffanden, nämligen ordinarie kvartalsmöte den 26 september, samt informationsmöten den 18 september och 19 november. Dessutom har en studieresa företagits till industrier i Nyköping.

Ur rapporterna från *samarbetskommittéerna* framgår att sedvanliga frågor om produktion, orderingången, leveranser, frånvaron, matsalarna o. d. varit uppe till behandling. BKF har haft en personalfest och TPF en träff med information om planerad avdelningsflyttning m.m.

Skyddskommittén arbetar för en intensifiering av skyddsarbetet på de avdelningar, som ligga utanför fabriksområdet och tillsättandet av huvudombud för Tvättinrättning, Vårdshus, Trädgård och Lantbruk. En kurs för skyddsombud m. fl. i första hjälpen har påbörjats under syster Margits ledning. Under andra kvartalet har anmälts 33 olycksfall, som fört med sig 403 förlorade arbetsdagar. Då många olycksfall inträffa genom halka och på golv, anser man att riskerna här bör ägnas särskild uppmärksamhet. Det påpekas också att verktyg bör ses över, så att dylika med stukgrader o. d. icke användas. Ombudsman Einar Sandberg från Svenska Fabriksarbetareförbundet, gästade kommittén vid mötet den 25 oktober, och uttryckte sin tillfredsställelse med skyddskommitténs sätt att arbeta. Han ansåg dock att antalet olycks-

Stoppanordning för kulkvarn, ett bra förbättringsförslag inte minst ur skyddssynpunkt.

fall borde kunna minskas genom gemensamma ansträngningar. — Det årliga skyddsmötet för ombuden och förmännen hålles den 28 november, då ombudsman Sandberg kommer att redogöra för aktuella skyddsfrågor.

Förslagskommittén kan hittills rapportera 25 premierade förbättringsförslag för i år. Verksamheten har nu pågått i reglerad form under 5 år. Plakettutdelningen sker i januari, då en redogörelse kommer att lämnas om verksamheten och för en del särskilt intressanta förslag.

Den 18 september gjorde nämndens ledamöter visit på laboratoriet, där ingenjör Nordgren redogjorde för laboratoriets uppgifter och professor Steger talade om forskningen inom den keramiska industrien. Den 19 november gjordes ett liknande besök på Hushållsponslinfabriken, där information gavs av ingenjör Möller, Fredagen den 12 oktober företogs en heldagsutflykt till Nyköping, där NK:s verkstäder och Nyköpings Automobilverkstäder besöktes. Vid lunch hos NK och te hos ANA utbyttes erfarenheter om företagsnämndsverksamheten med representanter från respektive nämnder vid dessa båda industrier. Man hann även med att ta en titt på Nyköpings slott.

Ingenjör Hjalmar Olson har i nämnden hållit föredrag med ljusbilder om vår produktion, varvid i huvudsak redogjordes för Gustavsbergs insatser i tillverkningen av sanitetsporlin, badkar, värmepannor och rör.

Företagsnämnden har diskuterat tvättfrågan och rekommenderat prov med olika anordningar för tvätt av arbetskläder.

Till slut kan nämnas att företagsnämnden föreslagit uppsättandet av sparbössor, i vilka besökare vid de olika fabrikena kan få lägga frivilliga bidrag till förmån för fritidsverksamheten e. d. Stig Lindberg har sålunda för HPF:s räkning utfört en större spargris, som visades på mötet den 26 september. Vidare har önskemålet om studieresor, fabriksvisningar och fabriksområdets uppsnyggning varit på tapeten, varjämte nämnden för studier bland ledamöterna inköpt ett antal exemplar av 1950 års långtidsutredning. — Man räknar med att hålla ännu ett möte innan år 1951 är till ända.

Sekr.

Det kostar ingenting att låna på biblioteket

På biblioteket kan du låna böcker om ditt yrke, om ditt hem, om dina barn, om dina intressen och hobbies och om vad som händer och sker i stora världen. Detta är bara ett litet axplock. Biblioteket har böcker om alla slags ämnen. Skulle den bok, som du vill ha, inte finnas i biblioteket, kan bibliotekarien låna den för din räkning från något annat bibliotek.

Välkommen till biblioteket! Biblioteket är ditt. Det är du själv, som äger det tillsammans med kommunens andra invånare. Du får fritt gå omkring i biblioteket och välja ut böcker, som du vill låna. Vill du ha hjälp med att hitta bra böcker, kan du vända dig till bibliotekarien, som gärna står till tjänst.

Det kostar ingenting att låna. Du behöver bara fylla i en förbindelse att följa bibliotekets regler, som är mycket enkla. Det viktigaste biblioteket ber dig om är att du lämnar tillbaka böcker i rätt tid — kanske någon annan går och väntar på dem.

Om du inte finner den bok du vill ha, kan det bero på att den är utlånad eller att biblioteket inte äger den. Är boken utlånad kan bibliotekarien reservera den för din räkning. Om biblioteket inte äger den kan den lånas från andra bibliotek. Här har du upplysningar om biblioteket:

Gustavsbergs Folkbibliotek
Mariaplan 4, Gustavsberg
Helgfria måndagar och torsdagar
18,00—20,00

F i l i a l e r:

Lagnö: Skolan i regel varannan fredag 18,00—20,00.

Föreståndare, herr Holm.

Grisslinge: Fru Frisk, varannan måndag 17,00—20,00.

Ingarö: Skolan tills vidare onsdagar 18,00—20,00.

Eknäs: Fru Nanny Johansson.

Rier.

Servus Lindberg!

Uppmärksamheten från pressens sida för Gustavsbergs fabriker har den senaste tiden varit stor. Anledningen därtill har varit en utställning på Gustavsbergs butik Birger Jarlsgatan, där Stig Lindberg inför Stockholmspressen presenterat sina nyheter i bruksporslin. Servus-serviserna Rosett, Palett, Ceylon, benporslinservisen LB i vitt odekorerat och Piké, barnserviserna Sago-land samt Baby och dessutom mocka-servisen SA i dekor Rosaline, 2469 och vit odekorerad.

Utställningen blev en stor succé för Gustavsberg och Stig Lindberg, och samtliga tidningar ödslade spaltdecimetrar superlativ för Gustavsbergs estetiskt tilltalande bruksporslin.

Vi ta oss friheten saxa några tidningar daterade den 20 oktober 1951.

AT. sign. Maria.

Vi hade högt spända förväntningar när vi i går ilade till AB Gustavsbergs fabriks utställning av nytt bruksporslin. Det har inte kunnat undvikas, att det sipprat ut lite alltemellanåt om Stig Lindbergs envetna kamp med den servis som helt enkelt skulle revolutionera svenska folkets inställning till ett fastläst servisbegrepp. Om lock som blev fat och kanna som ersätter bringare och tekanna, om skålar med lock à la kinesisk ask o. s. v.

Ska man vara ärlig så har det dolts lite oro bakom förväntan. Konstnären själv med sin sprudlande vitalitet och ohämmade fantasi är tillräcklig anledning. Man kan aldrig vara riktigt lugn för vad som kommer att hända i det sista avgörande ögonblicket.

Oron var obefogad.

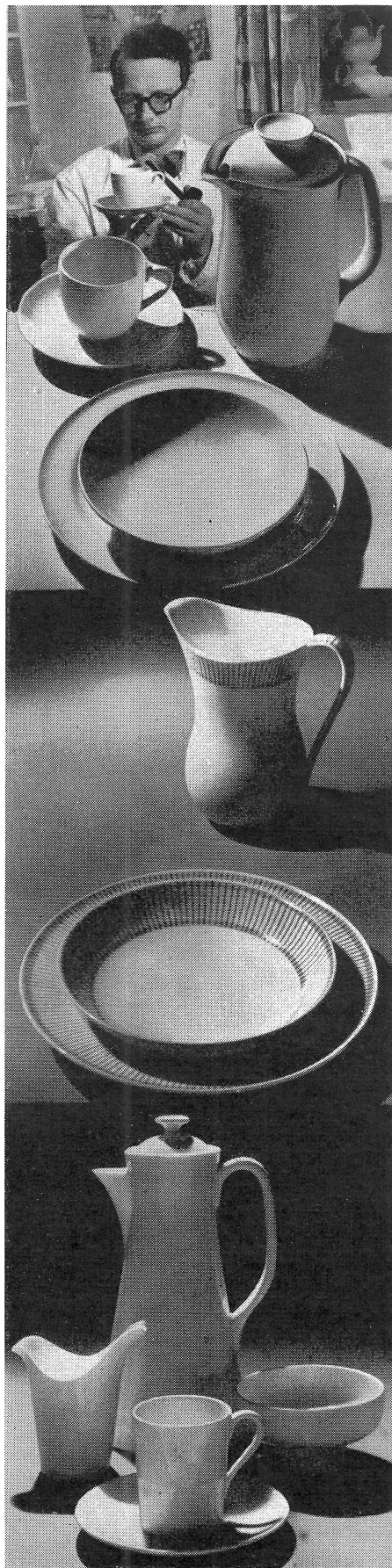
Servus-modellen — är en fullträff.

... Landets första barnservis i benporslin heter Baby. 15:— kr kostar tre delar i benporslin, två tallrikar och en mugg — ett pris som inte är dyrt i förhållande till kvaliteten... Servisen håller att ärvas mellan syskonen och kommer att finnas kvar när ungen vuxit upp.

Hur många av vår generation har sparade barnserviser?

Svenska Dagbladet, Ulf Hård af Segerstad.

Den unga svenska keramikens mest leksna talang, Stig Lindberg, har under

*Nyheter i porslin
och deras skapare
Stig Lindberg.*

fyrtioalet stimulerat publiken med sina alltid fyndiga och oftast vackra arbetsresultat inom den konstnärliga keramiken. Nu visade det sig emellertid att han mellan trippelsaltomortalen ägnat sig åt — om man så vill säga — allvarigare ting, nämligen att fortsätta den linje inom nyttoporslinet som hans företrädare på Gustavsberg, Wilhelm Kåge, först utvecklade.

Den kanske mest genomarbetade servisen, med det lätt tautologiska namnet Servus, har en okonventionell och säkerligen användbar sammansättning. Servus går väl tillbaka på Kåges klassiska Praktika.

Lindberg har slopat de speciella kaffe-, te- och varmvattenkannorna och tillbringarna och ersatt dessa med en likformig serie kannor.

Som en pendang till denna har han lagt upp en skålserie, likformig från soppskålen till sockerskålen. Skålarna äro försedda med lock, vilka kan användas separat som skålar eller fat. Skålarna kan dessutom ställas i varandra som delarna i en kinesisk ask...

Stockholms-Tidningen, sign. M. S—g.

... I enkla men graciösa och taktiskt smeksamma former har han genomfört föremålsserien av tallrikar, skålar och kannor, så att de smidigt kan utnyttjas för varje slag av servering.

Dagens Nyheter, sign. E. v. Z.

50-talet börjar äntligen förkroppsliga 40-talets idéer...

Tvådeciliterkoppen av klassigt engelsk form som lika gärna kan användas till te som kaffe, är också ny för svensk porslinsindustri. Mätte många inse dess praktiska egenskaper...

Förutom Stockholms-Tidningen, Tidningen Vi och Vår Tidning har även landsortspressen visat Gustavsberg stort intresse. Örebro-, Norrköping- och Kalmartidningarna ha med ord och bild presenterat Gustavsbergs nya alster...

Och vi slutar med att citera Vår Tidning:

Palett, Rosett, Ceylon heter de nya dekorerna. Vi skall hjälpas åt att tala för dem; att sälja dem. Inte bara för att de är gjorda av Stig Lindberg på Gustavsbergs porslinsfabrik utan därför att de i alla sina genomtänkta detaljer verkligen är menade att hjälpa och glädja de många.

Arnold Erderyd.

Konsumspalten

God jul, och gott nytt år, glad påsk, glad pingst, glad midsommar och god jul igen. Ja, tiden går otroligt fort.

Allt detta godande och gladande påminner osökt om skolhistorien där fröken sökte lära barnen det trevliga i att vid helgerna tillönska god jul, glad påsk o.s.v. Vid skolans slut, dagen före Kristi himmelfärdsdag, ville barnen visa fröken sin aktning och även visa att de lärt något och utropade därför i kör "Glad himmelfärd, fröken".

Nu är det julen det gäller. För flera månader sedan började affärernas julförberedelser med köp av allt det som hör helgen till, ljus, lutfisk, frukt, nötter, leksaker, julgransfötter och allt det "andra" som kan betecknas som "lämpliga julklappar". Nu, då detta skrives, i mitten av november, börjar dessa varor komma till våra lager och i dag då denna tidning läses äro varorna ute i butikerna och säljes till glada, goda köpare.

Även i år har Fabriksledningen varit tillmötesgående och låtit oss hyra Fölungen för julmässan. Fjölårets försök blev synnerligen lyckat. Den stora fördelen med julmässan är att man har alla dessa "julvaror" samlade på ett ställe och följaktligen möjligheter till god sortering. Ur kundsynpunkt är det värdefullt att slippa trängas i butikerna. Nu finns möjligheten att mera ostört få välja. Julmässan kommer att hållas öppet endast på eftermiddagarna men med förlängd tid under tiden 10—22 december. Fjölåret visade nämligen att förmiddagarnas försäljning nära nog helt uteblev.

Under de gångna tio månaderna, januari—oktober, var omsättningen kr. 3.387.400:— med kr. 400.000:— i ökning. Det i januari uppsatta målet, att i år klara 4 milj., ser alltså ut att lyckas.

Andra veckan i november var kaffedemonstration anordnad på butikerna. Intrasset var stort och kaffet gick åt, c:a 900 koppar serverades. I samma vecka var tre husmodersaftnar anordnade med anföranden av fröken Vigant, K.F:s provkök, informationer lämnades av K.F:s kaffeavdelning och till sist visades filmen "Stanna en stund", en film mot jäk-

I årets första snöglopp sammanträdde kommittén för "Gustavsbergskampanjen" med tandläkarna Bo Bergman och Ingrid Akesson från Tandvärnet.

På daghemmets vägg fanns en glatt färglagd tandvårnsgubbe av Stig Lindbergs ursprungliga svartvita affisch och vi beslöt att lämna ut ett antal affischer till barnen att färglägga och låta det bli en målningstävling.

Man berättade om skolbarnens stora intresse för schemat och tandborstning och snaskfria dagar. Det där som ni ser här bredvid med negern, som sopar ur munnen på krokodilen. Till terminens slut tar vi in alla dessa schema och belönar de duktigaste deltagarna med en julklapp. Har det redan sipprat ut vad det blir? En första julklapp till alla föräldrar sänder vi också med hem till jul. De äldre skolbarnen skall nu också få en skrift, "Våra tänder", som beskriver tänderna och tandrotan och hur

tet. Tillslutningen till dessa möten kunde ha varit betydligt bättre.

Priset på tidningen Vi har till följd av höjda framställningskostnader måst höjas för 1952. Våra medlemmar får för kommande år betala kr. 5:—, vilket är kr. 1: 50 lägre än vad föreningen får betala. Med hänsyn till att Vi numera är en utmärkt veckotidning och priset därtill otroligt lågt, inte fullt 10 öre pr nummer, så borde nog flera hushåll bekanta sig med tidningen. I detta sammanhang önska vi nämna att därest någon prenumerant inte får tidningen regelbundet så bör anmälan därom göras till Posten eller till vårt kontor telefon 30768, så att rättelse kan vinnas.

Då detta nummer av Gustavsbergaren är årets sista önska vi uttala vårt tack för 1951 och tillönska föreningens medlemmar och kunder en verkligt God Jul!

O. G. K.

man sköter sin munhygien.

Innan allt julfirandet tar sin början vill vi påminna om att julgott och julkakor är festligheter som hör till och det enda som man behöver ålägga sig är, att inte äta i tid och otid. Håller man sig till att äta under måltiderna har man redan skött sig ganska väl.

Till vårterminen planerar kommittén en ny filmförevisning, den här gången för de mindre barnen. Filmen är ritad och handlar om tandtrollen.

Det osötade brödet, som säljs i Konsumaffärerna skall heta Gustavsbergslimpan och under det namnet skall försäljningen börja i Stockholm och så småningom spridas. Kommittén skall informera expediterna i affärerna om att Gustavsbergslimpan är ett ur hälso- och tandhälsosynpunkt bättre bröd. Genom deras varukännedom och förmåga att visa allmänheten tillräta önskar vi göra bruket av osötat bröd mer allmänt i Gustavsberg.

Till våren bildar vi en ny förening i Gustavsberg utan stadgar och möten och i den får alla gå in som vill ha bättre tänder. Det blir den billigaste föreningen av alla och medlemsavgiften tjänar man in i en handvändning genom att låta bli sötsakerna. Medlemsmärket blir en tand av porslin, som Stig Lindberg skapat.

För husmödrarna vill vi ha en demonstration om *mat och dess tillredning*. Skicka föransmälningar och fråga gärna om det ni undrar över! Då blir vi bättre i stånd att lägga upp programmet så att alla får svar på sina problem att göra kosten till familjens bästa hälsokälla.

Tandvärnets arbetsutskott tackar till slut för gott samarbete med kommittén och skolans lärare. Vi ses igen i spalten.

Ingrid Akesson.

AKTA TAND FÖR SNASKET SÖTA

SA DU SLIPPER TANDVÄRKSROTA

ADRESS: Namn: _____, Ålder: _____, Adress: _____

	November		December	
	Besök	Pris	Besök	Pris
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				

Besök vårdens gratis efter mittelst!

Vi ej stes mittelst - till megen vilt!

Spa dina gampgar till något annat du garna vill ha!

Skicka till: Vi har till följad av höjda framställningskostnader måst höjas för 1952. Våra medlemmar får för kommande år betala kr. 5:—, vilket är kr. 1: 50 lägre än vad föreningen får betala. Med hänsyn till att Vi numera är en utmärkt veckotidning och priset därtill otroligt lågt, inte fullt 10 öre pr nummer, så borde nog flera hushåll bekanta sig med tidningen. I detta sammanhang önska vi nämna att därest någon prenumerant inte får tidningen regelbundet så bör anmälan därom göras till Posten eller till vårt kontor telefon 30768, så att rättelse kan vinnas.

Då detta nummer av Gustavsbergaren är årets sista önska vi uttala vårt tack för 1951 och tillönska föreningens medlemmar och kunder en verkligt God Jul!

O. G. K.

En felfri tand är bättre och billigare än en lagad

Fyra råd för tändernas vård

av
tandläkare Bo Burman.

I. Ät gärna snask, bakelser och dylikt vid festliga tillfällen, men låt bli att jämt småsnaska eller äta tabletter. Undvik också mellanmål med choklad, saft, bullar, kex och sådant i vardagslag.

Början på första rådet låter kanske inte precis som en predikan för bättre tandhälsa, men om Ni bara följer rådet i fortsättningen, är det inte så farligt. Att sötsaker äro skadliga för tänderna det är en gammal iakttagelse, som bekräftats av modern forskning. Genom inverkan av vissa munbakterier förfjäser matrester, som innehålla kolhydrater, bland dessa socker lättast, till mjölksyra. Denna syrabildning försiggår mycket snabbt. På endast några minuter kan så stark syra bildas att tandens hårdvävnader upplösas. Denna syra utspädes dock och neutraliseras av saliven på ytterligare ett tiotal minuter. Men äter man så igen något sött blir ett förnyat syraangrepp på tanden. Mängden man äter på en gång spelar ej så stor roll — antalet gånger man äter snask betyder det mesta. Ät därför heller upp en gottpåse på en gång än att då och då stoppa en bit i munnen. Vet Ni förresten att svenska folket åt upp för c:a 500.000.000 kr. choklad, karameller, tuggummi, marmelad, glass och tabletter etc. under år 1949?

II. Sockra ej maten i onödan och ät endast osötat matbröd.

Svenskarnas enorma konsumtion av snask, vår snaskomani, torde bero på att vi från vaggan vänjes vid så mycket socker. Svenskarna äro också kända, för att inte säga ökända för sin nationella ovana att söta mat och matbröd betydligt mycket mer än i de flesta andra länder. Italienare, spanjorer, fransmän använda blott 1/7—1/3 så mycket socker per år och individ som vi — men äro kända för sin goda mat. Ni skulle därför inte förlora något utan tvärtom vinna på att utesluta socker i såser, omeletter, stuvningar m.m., m.m.

Inget folk, som använder mycket socker har goda tänder. Inget folk som använder litet socker har dåliga tänder. Bland de folk där karies, tandröta, ännu saknas är socker ett okänt begrepp.

Det är emellertid inte enbart socker, som kan jäsa till mjölksyra i munhålan. Även mjöl kan vara farligt för tänderna. Om brödrester få ligga kvar någon tid i munnen förvandlas dess stärkelse till socker av saliven — och så ha vi mjölksyrajäsning igång. Klibbigt, kletigt bröd är därför ej bra — men blir dubbelt skadligt om det dessutom innehåller socker. Begär därför alltid osötat matbröd i butiken.

III. Ät hårdtuggad kost. Avsluta gärna måltid med frukt eller en morot — men ät inte mängder av frukt mellan målen.

Det första rådet är kanske svårare att följa för vuxna personer, som redan ha mer eller mindre förstörda bett. Men se åtminstone till att småbarnen få något ordentligt att tugga på med sina tänder. De ha samma behov av detta som hundvalpar — men sådana ger man inte bara grötar, välningar, puddingar och krämer. Genom motion befordras tändernas och käkarnas utveckling. Härigenom hjälper man till att undvika alla dessa för små käkar med trångställda tandrader, som äro så vanliga bland oss kulturmänniskor med vår mjäkiga kost.

En hårdtuggad kost ökar också självreningen både rent mekaniskt och genom att stimulera till riklig saliv. Saliven i sin tur både sköljer bort matrester och verkar neutraliserande på ev. syror. Det är därför nyttigt avsluta måltiden med frukt eller en morot, vilket verkar tandrensande. Men fruktsyror spec. sådana som

finnas i apelsiner, citroner och andra citrusfrukter kunna verka upplösande på tandemaljen, nämligen om de sura frukterna ätas i större mängder mellan målen, då det endast finnes sparsamt med neutraliserande saliv.

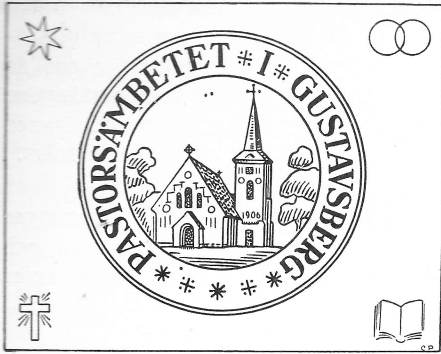
IV. Borsta tänderna minst två gånger om dagen, efter morgon- och kvällsmål och minst två minuter var gång.

Genom en noggrann mynhygien kan man minska — men ingalunda helt förhindra — riskerna av olämplig kost. En kraftig tandborstning, gärna åtföljd av tandpetning, hjälper till att hindra ansamling av matrester och bakteriehopar på tänderna med därav följande syrajämsning.

Då syran som tidigare nämnts bildas snabbt efter förtäring av söta födo- och njutningsämnen bör borstningen ske omedelbart efter måltid för att göra bästa nyttan. Men ännu är det mycket vanligt i Sverige att tandborsten bara användes någon enstaka gång — om man skall bort på dans eller dylikt.

Ja så här löd alltså de fyra råd jag ville ge för att Ni skall slippa få hål i tänderna så ofta. Men säger Ni kanske "barnen får ju fri tandvård, så det spelar inte så stor roll, om de har några hål då och då". Jo, det gör det visst! Skoltandvården kostar mycket pengar — som kommer på skattsedlarna. En felfri tand är alltid bättre än en lagad och blir i längden mycket billigare. Dessutom håller försämringen av svenska folkets tänder på att helt äventyra folk-tandvården. Redan nu har man blivit tvungen att praktiskt taget slopa all mjölktandvård. På många orter hinner man ändå inte med att laga alla skolbarns permanenta tänder. Men det är förstäeligt att tandläkarna ej räkna till när man vet att tandvårdsbehovet per skolbarn i Stockholm ökat med 60 proc. bara på de sista 7 åren. Skrämmande siffror med skrämmande framtidsperspektiv! Det är därför vi tandläkare slagit larm och genom föreningen "Tandvärnet" söker sprida upplysning om att det finns möjligheter hejda tandförfallet. Endast om tandvårdsbehovet minskar finns det möjlighet skaffa tandvård åt hela vårt folk. Må Gustavsberg visa vägen genom sitt exempel.

Hjälp till själv att göra Gustavsbergskampanjen framgångsrik.

SKOLTRÄFF

Födda:

8 sept.: Gunvor Anita d. t. packaren John Arne Larsson och h.h. Gunvor Helena f. Sander, Hästskov. 8.

8 sept.: Svea Christina d. t. fiskaren Erik Axel Karlsson och h.h. Ann-Marie Elisabeth f. Sjöblom, Svinudden.

12 sept.: Lars Mikael s. t. kont. Folke Algot Lennart Pettersson och h.h. Greta Teresia f. Knuts, Ekedal Ö:a 1: 2.

23 sept.: Else Evelyn d. t. lagerarb. Sven Ragnar Lindblad och h.h. Ibolja f. Katz, Ingaröv. 7.

29 sept.: En son t. porslinsform. Bruno Cadario och h.h. Märta Helena f. Wennberg, Mariag. 2.

4 okt.: En dotter t. grovarb. Karl Ivar Walter Hånell och h.h. Svea Cecilia f. Nordström, Hästh.-v. 8 B.

16 okt.: Cronje Jan Torsten s. t. vaktm. Cronje Artur Ingemar Löfblad och h.h. Britta Ingegerd f. Olsson, Mört-näs 1: 99.

18 okt.: En dotter t. lantarb. Harald Hellin Robertsson och h.h. Laina Maria f. Tuominen, Farsta.

Vigda:

15 sept.: tapetseraren Anders Olof Olsson, Högalidsg. 50 a, Högalid, Sthlm och Anna Maria Nyberg f. Dahlkvist, Klubben.

28 okt.: chauffören Erland Albin Johansson, Mört-näs 1: 452 och Elsa Maria Gustava Möller, ibm.

Döda:

2 sept.: änkefru Maria Elisabet Johansson, f. Bergman, Höjdg. 11. 60 år.

25 sept.: förmannen Axel Elam Undén, Skeviksg. 2. 56 år.

7 okt.: änkefru Justina Elisabet Andersson f. Ros, Bergsg. 1 a. 68 år.

10 okt.: fru Signe Eleonora Jonsson f. Häggroth h:u t. slamhusarb. Viktor Hjalmar Jonsson, Skeviksg. 7. 53 år.

5 nov.: f. d. hönssköt. Gustaf Adolf Albanus Jaensson, Farsta. 85 år.

Övre raden från vänster: Linnéa Swerin, Sven Steen, Anna Säfström, Maurits Jönsson, Gerda Pettersson, Oscar Carlsson, Elin Pettersson (Wendel), Maria Andersson (Svensson), Georg Pehrsson, Alma Johansson (Kilberg), Anders Bonnevier. Mellanraden: Carl Törngren, Emmy Pettersson (Salén), Sigfrid Johansson (Järvall), Nansy Undén (Abrahamsson), Osvald Andersson, Signe Dalkvist (Bergström), Carl Hellkvist, Terés Nilsson (Nyström), Carl Olofsson, Gunnar Ekberg. Sittande: Maria Pettersson, Gustaf Olsson, Selma Stoor (Carlsson), Gertrud Säfström (Jonasson), Werner Magnusson, Elin Persson, Gerhard Isaksson, Ingeborg Johansson (Axelsson), Edvin Sundberg, Gustaf Lorang.

De klasskamrater, som började skolan 1898 och avgingo 1904 och i år således fyller 60 år, hade den 3 november samlats till en träff på Gustavsbergs värdshus. 1898 års barnkull var synnerligen stor, varför det året två nybörjarklasser inrättades. Av ursprungligen ett 60-tal elever hade 32 infunnit sig, 11 voro med säkerhet döda och ett flertal oanträffbara på grund av emigration eller bosättning på okända orter i landet. Gustaf Lorang och Gunnar Ekberg hade utfört ett verkligt detektivarbete med att uppspära kamraterna på skilda orter, och det var därför med glädje de kunde konstatera, att så många infunnit sig. Många hade ej sett varandra på ett 40-tal år, och det utspelades därför många roliga episoder när vi fingo se varandra igen. Ibland funderades det nog över vem vederbörande egentligen var, men sedan man talat om sitt öknamn från skoltiden — ett sådant hade ju varje elev på den tiden — så kände man igen varandra under soliga leenden och utrop. Det var nästan så man önskade, att man haft en inspelningsapparat att registrera de roliga scenerna. Snart var kamratskapet från skoltiden återknutet och det var som om vi nyss slutat skolan, så levde vi in i den tiden och det pratades som på skolgården anno 1898. Sedan satte vi oss till bords och åt en lukullisk supé där inga läckerheter saknades, inte

ens de från forna dagars midsommarmåltid så berömda "moster Petterssons köttbullar". Gustaf L. hälsade oss välkomna och uttryckte sin glädje över den stora anslutningen samt hoppades att vi skulle få utbyte av träffen. Sedan berättades historier och skolminnen och på trivseln kunde man ej misstaga sig. Ett flertal tal höllos och supén åts under bästa stämning. Efter supén tittade vi på en miniatyrtställning som Gustaf L. ordnat, med fotografier av forna lärare och lärarinnor samt från konfirmationen, vilka kommenterades med glada igenkännanden och utrop.

Därefter trädde dansen med liv och lust till tonerna av Kalle Thörngrens enmansorkester varvid man konstaterade, att Kalle spelade piano lika bra som när vi i ungdomens vår dansade till hans musik, att flickorna dansade minst lika bra som på den tiden och att kavaljererna inte heller glömt bort sina forna talanger. I pauserna sjöngs det kvartett och i kör och det visade sig att årgången hyste en hel del sångare från samhällets mans- och kyrkokör.

Men tiden rann fort och tyvärr alltför snart kom uppbrottets timma. Innan dess avtackades arrangörerna av flera talare för det arbete de nedlagt för att träffen skulle komma till stånd och för att den blivit så vällyckad. Båda fingo stort A att inskrivas i skolbetyget. Telegram avsändes till två av våra lärarin-

Vad är en Pojke?

Pojkar finns i olika storlekar, vikter och färger. Man träffar på dem överallt — ovanpå, inunder, inuti, klättrande på, hängande från, springande omkring och hoppande fram. Mödrar älskar dem, flickor hatar dem, äldre systrar och bröder fördrar dem, vuxna bryr sig inte om dem, och Gud skyddar dem. En pojke är Sanningen med smuts i ansiktet, Visheten med tugg-

gummi i håret och Framtidens hopp med en groda i fickan.

En pojke har aptit som en häst, matsmältning som en svärdsbrukare, energi som en atombomb i fickformat, lungor som en diktator och fantasi som en Paul Bunyan, han är nyfiken som en katt, blyg som en viol, dristig som en stålfjäder och entusiastisk som en fyrverkeripjäs, och när han gör något med sina händer, har han fem tummar på var hand.

Han tycker om glass, sågar, julen, roliga böcker, pojken på andra sidan gatan, skogar, vatten (i dess naturliga omgivning), stora djur, Pappa, tåg, söndagsmornar och brandsprutor. Han är inte mycket för söndagsskolan eller skolor överhuvud taget, främmande, böcker utan bilder, musiklektioner, slipsar, frisörer, flickor, överrockar, vuxna och läggdags.

Ingen annan är så tidig på morgonen

och så sen på middagen. Ingen annan kan proppa i en ficka en rostig kniv, ett halvätet äpple, en meter snöre, en mindre tomsäck, ett par tuggummin, en slant, än slangbåge, en klump av ett okänt ämne och en ring med bokstavsläs till ett hemligt fack.

En pojke är en förunderlig varelse. — Du kan utestänga honom från Din verkstad, men Du kan inte utestänga honom från Ditt hjärta. Du kan köra bort honom från Ditt arbetsrum, men Du kan inte köra bort honom från Dina tankar. Det är lika gott att ge upp — han är Din erövrare, Din fångvaktare, Din chef och Din överman — ett fräknigt knyte oljud. Men när Du kommer hem på kvällen med endast spillrorna av Dina förhoppningar och drömmar, då kan han laga dem med två magiska ord: "Hej, Pappa!"

(Originalt av Alan Beck i *New England Mutual Life Insurance Company's personaltidning*.)

Korpmästerskap i budkavleorientering

Gustavsbergs Fabrikers korpidrottskommitté fick i år uppdraget att tillsammans med vår orienteringssektion arrangera korpmästerskapet i budkavle-

orientering. Tävlingsledaren Torsten Rolf mönstrade upp 55 funktionärer den 28 oktober och 250 orienterare från Stockholmskorporationerna fick stifta bekantskap med trevliga och lagom svåra banor i trakten av Lemshaga. Lotterna hade påpassligt ställt sig till förfogande och bjödo vid starten på Konsums Jong, vilket livligt uppskattades. Ett trevligt program med teckning av Calle Blomqvist utdelades och snart voro de olika lagens män utplacerade vid växelstationerna. En ståtlig prissamling hade skänkts av fabriken och belåtenheten med banor, kontroller och övriga arrangemang var allmän. I klass A seniorer segrade F 18 med SAS på andra plats. Här fullföljde 10 lag. Klass B seniorer hade 29 lag i mål, med LM på första plats och Handelsbanken på andra. I oldboysklassen fullföljde 12 lag sina sträckor med Telegrafverket i Nynäshamn i tätten och Spårvägen 6 minuter försenade. Konsums damer

vann huldornas lopp, där Telegraftöserna letade sig fram efter 6 timmars budkavle. De fick också ett pris av tacksamma funktionärer. Vi visa några bilder från första växeln och då LM:s lag tar emot mästerskapstecknet och hedersprisen.

nor, vilka ännu voro i livet, nämligen fru Ester Norrby-Stjerna och fröken Anna Blombergson, och till några skolkamrater i U.S.A. och Norge sändes hälsningar per brev med samtliga deltagares autografer. Till slut höll Nancy Undén-Abrahamsson ett anslående tal, som gick direkt till våra hjärtan, vari hon berörde alla glada och ljusa minnen från vår skoltid och samvaron då och slutade med att önska oss alla god hälsa och Guds rika välsignelse under

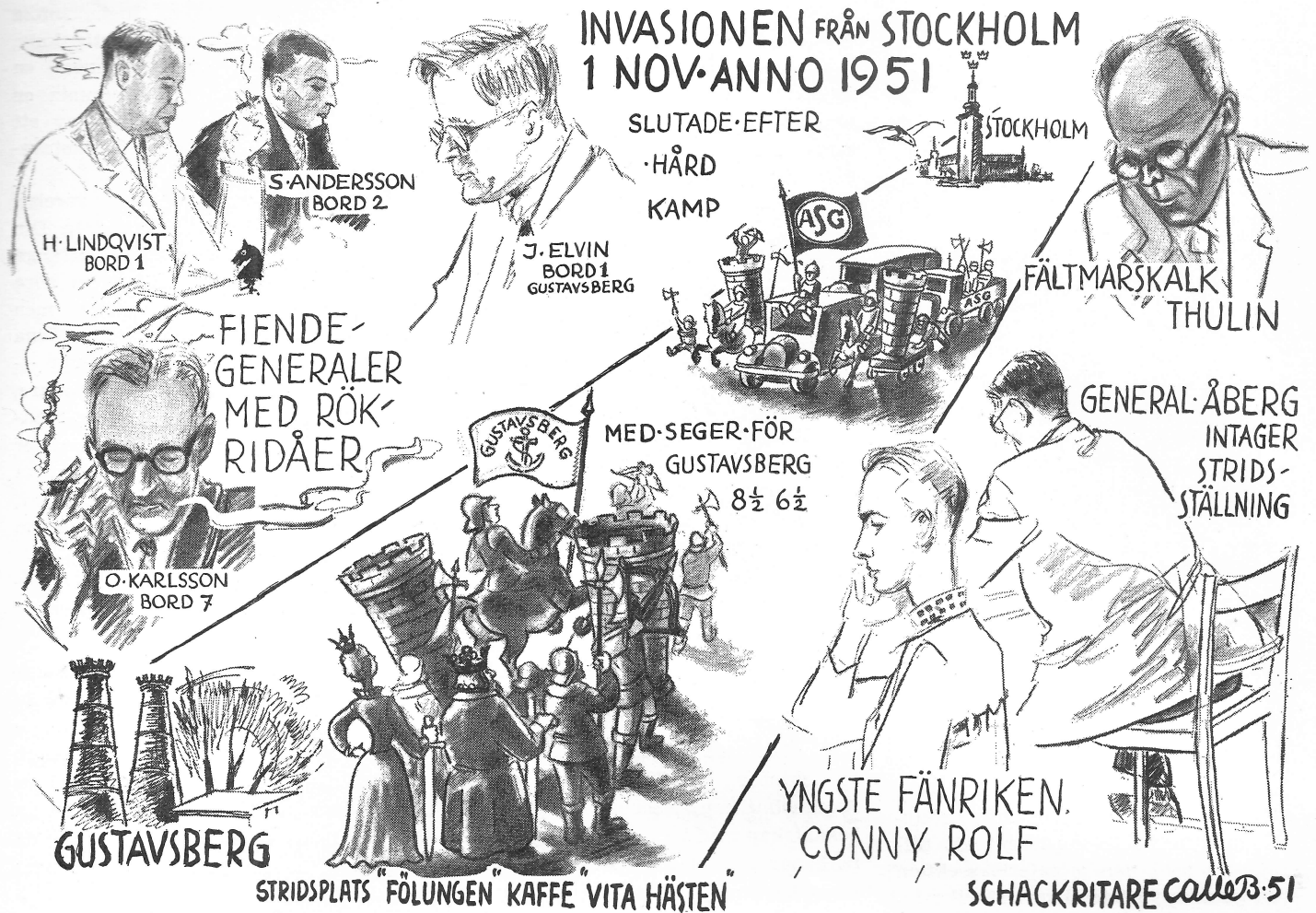
den tid som återstod för oss att leva. Sedan blev det tid för deltagarna från Stockholm att äntra bussen dit, men innan dess hade man avhurrat varandra och kommit överens om att upprepa den vällyckade träffen. Slutomdömet från en av deltagarna tolkade allas mening: "Det var länge se'n jag hade så roligt."

Det var även glädjande att komma ut till den plats som sett en födas, att träffa dem man lekt sina första lekar

med och där man haft sitt hem i ungdomsåren. Att vara född på landet och få tillbringa sin barndomstid i skog och vid sjö och inte i en storstad, är en tillgång i livet, som inte kan värderas nog högt. Och osökt kommer då skaldens ord i ens minne.

"Vem ärver ej av sin hembygd drag. Och den som lyss som liten slarv till skogens sus har annat arv än den som föddes vid en gata."

G. P.

Gott kaffe

Fulhandla hos

Gustavsbergs Mjölförsäljningsförening

Telefon 30 081

John Svenson

Åkeri

Tel. 30276

KOKS och VED

**God Jul —
Gott Nytt År!**

**Gustavsbergs
Folkparksförening**

*tackar medlemmar och publik
för det gångna året*

och tillönskar

**God Jul och
Gott nytt år**

FRITT FORUM

Hr Redaktör!

Det är fara värt att mitt plötsliga lugn inför högtiden, kan böttna i det faktum, att jag avreagerat mig, liksom så många andra mammor i Hästhagen och vid Mariaplan, på killarna i åldrarna tio till tolv vårar. Dessa som med dödsföraktande mod angriper småbarn, gräsmattor, barncyklar, leksaker, lampor m.m., m.m. och överöser mammor och andra vuxna personer som vågar opponera sig med svordomar och okvädingsord. Det händer om man stillsamt törs fråga dem, om det inte kan bli dyrbart för fäderna med all denna skadegörelse, att man får svaret, att det gör ingenting, vi är drulleförsäkrade. Hoppsan, barncyklar i dag, billån om fem, sex år, grundinställningen är densamma: Det gör ingenting, andra betalar kalaset. Och vi har ingen rätt att sitta med händerna i kors och förfära oss. Det är i alla fall vi till sist som bär ansvaret för den generation som växer upp och materialet är inte dåligt, utan det är vår slapphet och vår bristande tid som bär skulden. Det lär finnas en scoutörelse, Unga Örnar och liknande organisationer i vårt samhälle men det räcker tydligen inte. Har inte idrottsföreningen någon underavdelning som kan ta hand om ungar i de aktuella åldrarna? I idrottsmännens led bör väl finnas många utmärkta ungdomsledare som kan lära ut en del om god sportsmannaanda. Jag tror helhjärtat på idrottens fostrande uppgift, om det finns ledare med känsla för ansvar och stil, och ungarna behöver andra idoler än gangsters och hjältar bakom maskingevär och kulspurtor.

E. S.

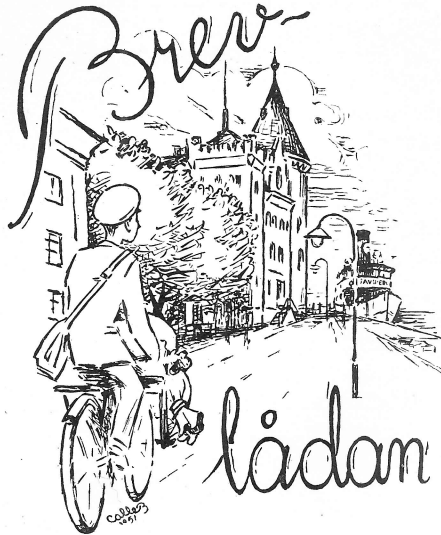
Vita Hästen

KONDITORI CAFÉ

Tel. 30429

Gott Julbak

God Jul! Gott Nytt År!

Gustaf Fröberg skriver och ber oss framföra ett jultack till arrangörerna för sommarens GP-träff, en kväll som aldrig skall glömmas. Din lilla glimt kommer i ett senare sammanhang.

Erik Fagerström har skrivit ner ett minne från kolbåtslossning en varm dag i juli 1908. Även den glimten måste ligga till sig ett tag.

H. O. skall ha tack för glimten från en Jul i Californien. Den kom för sent till Julnumret. Skriv gärna igen om Resan till Amerika, men kortare och om det som är nytt och typiskt!

Arnold E:s skildring från studieresan till det kooperativa Schweiz kommer med på nyåret. Det var vackra bilder!

GOD JUL!

Red.

Min gode Red.!

En kväll, när jag stod och orienterade mig på anslagstavlan nedanför Kyrkan, minns jag en händelse för 20 år sedan på samma plats. Ett flämtande ljus som bars av en liten gumma närmade sig från Doktorsgatan. Hon gick fram till kyrkmuren, lyfte lyktan över huvudet, för att se vad klockan var slagen. Jag minns att jag drog på munnen — men nu, en novemberkväll i nådens år 1951, skulle jag varit glad om jag haft gummans lykta till hands. Ty utan en sådan kan man inte läsa annonserna på anslagstavlan eller avgångstiderna för bussen intill kyrkan. Och detta i Centrum av vårt "upplysta" samhälle.

Och så en sak till, medan jag är i farten. Före automatiseringen av vår telefonstation var den öppen mellan 7—21 på vardagar och 8—21 på söndagarna. Nu är den endast öppen mellan 9—13 och 16—20 på vardagarna och 10—16 på söndagarna. Det är en tillbakagång! Den, som ej har telefon, kan alltså inte telefonera under de billigare tidsperioderna. Tiden 18—20 är ej nog. Bästa Telegrafverket, kan vi inte få litet bättre service?

Ej kverulant.

Fridsamt kåseri

Överskriften är en varubeteckning till upplysning för alla dem, som läser mina kåserier enbart för att få veta, "vad hon kan skälla över den här gången". Man skall vara fridsam vid jultiden, det håller jag styft på, även om det vore mot de naturliga förutsättningarna. Just nu är jag lycklig. Jag har länge önskat att få se ett påtagligt resultat av någon av alla de reklamkampanjer som söker dirigera vårt handlande, Döden lurar, Vänliga veckan, Pappa super, för att plocka i högen av mer eller mindre lyckade slagnummer. Nu har jag fått uppleva ett bevis för antijäktkampanjens verkningar. För en vecka sedan skickade "våran" Dahlberg ut ett cirkulär, varav ett exemplar hamnade hos mig, där han bad om ett bidrag till Gustavsbergaren hela åtta dagar före tryckningen, åtta dagar, det är så man skulle vilja krama karl'n, annars brukar han komma da'n innan. Det hände som sagt för en vecka sedan.

Men, men, något i detta cirkulär oroade mig. Detsamma var avfattat på formell högsvenska med tilltalsorden Ni och Eder och utan den allra minsta, lilla, vänliga, kooperativa hälsning på slutet. Ändå minns jag så väl, hösten anno 1942 på Doktorsgatan, i en liten hemtrevlig lägenhet, hurusom vi, Dahlberg och jag, högtidligen lade bort titlarna vid en stark kopp kaffe (av princip lägger jag inte bort titlar till äppelmust). Och nu har han alltså tagit tillbaka dem. Det kan bara betyda en sak. I ett övermäktigt anfall av individualitetspanik har han velat taga avstånd från den i hela riket kända och beundrade Duandan i Gustavsberg. Min kära Herr Dahlberg är det riktigt välbetänkt detta, besinna sig. Personligen anser jag, Herr Dahlberg, att detta demokratiska duande har en stor psykologisk betydelse. Jag kan försäkra att jag inte med samma övernaturliga jämnmod skulle mottagit meddelandet om att min löneförhöjning belöpte sig till femtio öre per vecka, om det inte slumpat sig så turligt att jag samtidigt blivit duad av min chef i närvaro av andre prinsen av Egypten och spridda delar av K. F:s förvaltningsråd. Vad sedan min son säger när han inte får skorna han behövde redan i april, det vet jag inte för jag har inte vågat fråga honom.

Men fridsam Jul i alla fall!

Edla Sofia.

Föreningarna och Fritiden

Den mörka årstiden för med sig en livaktig föreningsverksamhet, ett intensivt studiearbete. Fölungen och andra lokaler äro kväll efter kväll besökta av intresserade Gustavsbergare, som i ur och skur vandrar till sina sammankomster och övningar. Låt oss titta på vad som bjuds.

Scenstudion övar intensivt måndagar och torsdagar på Folkan på en fransk komedi, som man skall söka ha färdig till Nyårsafton. Skådespelare Bengt Blomgren är populär regissör. Den 15 och 16 november gästades amatörerna av Studiescenen i Stockholm, som framförde Blomgrens "Älskarinnan" med Astrid Söderbaum i huvudrollen.

Gymnastiken har sina trogna proselyter i en manlig avdelning på torsdagarna i Kvarnbergsskolan under Torsten Rolfs ledning. Damerna har inte mindre än ett 70-tal spänstiga ungdomar mellan 16—50 år i farten, dels en grupp husmödrar på ondagseftermiddagarna under fru Jonssons ledning, dels 2 grupper under Ella Sander på tisdags- och torsdagskvällar samt 29 ungdomar under 18 år ledda av Eva Jonsson. Den 11 december har man gemensam avslutning och börjar med friskt humör på nytt omkring den 15 januari.

Kvinnoklubben träffas regelbundet en gång i månaden. Här har man haft inbjudningsmöten med Mörtnäs och Värmdö, höstmässa och Luciasamkväm. Samarbetafrågor skall nu tas upp med Arbetarekommunen och Ungdomsklubben.

ABF, varunder en hel del av verksamheten i samhället sorterar som studiecirklar, har tillsammans med Fackföreningen och Konsum inbjudit till föreläsningar om Kooperationens lönepolitik med Tage Landén. Lars Eron har fört åhörarna Bakom det fria näringslivets kulisser och Hjalmar Degerstedt har redogjort för Kooperationen som folkrörelse. Den 25 oktober samlade Lars Madsén fullt hus och talade trevligt om Folk utan vägar. — Tre studiecirklar äro också i gång. För *Unga Örnar* planeras nya tag, sedan man äntligen fått några villiga och lämpliga ledare.

Blåsorkestern övar samtidigt i sin paviljong måndagar och fredagar och har fått några förstärkningar och inriktar sig närmast på konsert för Julfemman. Blåsorkestern har också fått uppdraget att vara Musikkår för

Hemvärnet, som arbetar målmedvetet med befälsövningar, sprängtjänst o. d. Vid kamratsamkväm den 23 november utdelades tjänsteårstecken. Förtjänstplaketter tilldelades samtidigt hemvärnsmännen Lindström, Göransson och Teglund.

Arbetsledarna arbetar f. n. med en treårskurs i Brevskolan och planerar nu sina sedvanliga diskussionskvällar om aktuella problem inom arbetslivet, medan

Tjänstemännens organisation i SIF samt dess kamratklubb har haft sammanträde med ombudsmän i lönefrågor, diskussionskväll i Samarbetets Psykologi och däremellan Gåsträff och Lövkattning på Hällen.

Konstföreningen, som under hösten haft några lyckade studieutflykter, anordnade den 15 november ett trivsamt bordssamtal, då konstnären Lasse Norrman kåserade om "En konstnär bland senegal- och sudanegrer.

Orkesterföreningen repeterar varje tisdagskväll i Ekedalsskolan under musikdirektör G. Svenssons ledning för konsert i Missionshuset den 25 november och för Julfemmans konsert i kyrkan. Målet är här att kunna fylla upp stämmorna, så att man till ett kommande år kan få åtnjuta statsbidrag för sin musikaliska verksamhet.

Manskören har inlett samarbete med Lumas manskör, Tre Kronors manskör och KF:s blandade kör. De kommer att ha gemensamt samkväm på Rotundan i mitten av december och har stora planer på en gemensam utlandsresa i KPA:s tecken. Flera sångare kan tas emot vid övningarna i Ekedalsskolan på måndagskvällarna.

Gustavsbergsgillet har en växande grupp av ungdomar, som övar folkdanser varje onsdagskväll i Kvarnbergsskolan. Den 5 december hade man Lekafest på Rotundan och det skall man nu söka ordna en gång i månaden. Utsikter finns nu, tack vare tillmötesgående från skolan, att få en lokal för vävstolarna. Vävlärlarinna finns bland medlemmarna.

Schacksällskapet har vid sidan av sina spelkvällar på Tretton på fredagarna, tagit en dust mot ASG i Stockholm. Den 13 november gästades man av den kände schackprofessorn Björk, som gav en demonstration och spelade simultan mot 17 gustavsbergare.

Bandyspelarna äro Idrottsföreningens flitigaste medlemmar just nu. Under Lotta Lindbloms ledning tränas intensivt tisdag, torsdag och söndag. En och annan onsdagskväll tar man sig in till Stadion för att träna åkningens och därtill har man varit norröver i träningsmatch. Till Korpen, som

Gustavsberg vann överlägset förra året har lag också anmälts i år. Skidåkarna går och längtar efter snö för att trimma sig till Jubileums RM i Mora i februari. Orienterarna har avslutat en framgångsrik säsong och håller formen i gymnastik och träningspromenader. Inom fabriken korpiddrott väntar man på prisutdelningsträff för fotbollen, varpan, skyttet och fabriksmästerskapet på skidor samt korpbandyn. Och snart är det dags att spola Ekvallen för både promenadåkning och bandy. För fotbollssäsongen redogör Axman i detta nummer. Bollskorna lades definitivt på hyllan den 10 november, då man hade avslutningsfest med uppvaktning för trotjänarna på Rotundan.

Soc.-dem. Ungdomsklubben, som haft sina träffar varannan söndag, söker nu en lokal för vardagsträffar. Ungdomarna studera just nu Klubbist-kursen och skall gå in för söndagsvandringar. Lilla julafton firas i klubben den 16 december.

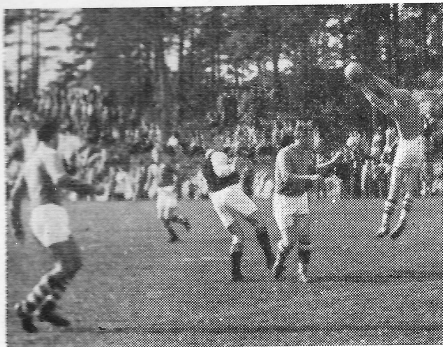
Missionsförsamlingen fortsätter med sina omtyckta norrländska symöten på tisdagskvällarna och för verksamheten bland pojkar och flickor deltar ovanligt många ungdomar rapporteras det. Ett nytt försök har gjorts med "ungdomens söndagskväll", där programmet består av sång, musik och intervjuer och med god kontakt mellan deltagare och åhörare.

Detta var ett axplock från de föreningar vi vid en rundvandring kom i kontakt med. Men det finns ju minst lika många sammanslutningar till, som arbetar med fritidsverksamhet i samhället. Konsum har dessutom sin gruppverksamhet och föreläsningar, Arbetarekommunen har diskussionskvällar, Fackföreningen har sina studiegrupper och sammanträden och i Yrkeskolan pågår kvällslektioner i olika ämnen från sömnad till maskinskrivning. Vi kanske får anledning att ge ytterligare några glimtar från övriga fritidsgrupper i nästa nummer. Man kan alltså inte klaga på omfattningen av fritidsarbetet inom föreningarna och den skall väl vara bra likgiltig eller individualistisk, som i denna provkarta inte finner något, som kan väcka hans intresse. Vad som ytterligare skulle behöva uppmuntras är hobbyverksamheten och trevliga samkväms- och mötesformer för tonåringarna. Och som ett framtidsmål: idrottshall och större samlingslokal för denna intensiva och nyttiga fritidsverksamhet, som föreningarna arbeta med.

Dbg.

Fotboll

höstterminen 1951

I seriestarten den 1 augusti förlorade Gustavsberg onödigt till Stockholmskamraterna med 1 mål mot 0, men redan onsdagen därefter klämde man dit Kungsholms I.F. på Farstaborg med 5—0.

Söndagen den 19 aug. mötte man Mälärhöjden på deras idrottsplats och "Bergarna" kunde lämna planen som segrare efter en hård match med slutresultatet 2—1.

Lördagen den 25 aug. hade Gustavsberg hemmamatch mot Högalid och den tråkiga matchen slutade oavgjord 0—0.

Den 2 sept. hade Gustavsberg riktigt laddat och vann den målrrika matchen mot Värtan på Hjorthagens I.P. med hela 7—0. Nu hade tydligen kedjan kommit igång på allvar, den har ju alltid varit det stora problemet, och lörd. den 8 sept. segrade man på Farstaborg med 4—1 över Stockholms I.F.

Söndagen den 16 sept. slog man också Olympia på Kristinebergs I.P. med 3—2, men man hade betydligt mera av spelet än vad resultatet utvisar.

Sedan kom uppåtgående Årsta till Farstaborg, och det blev nog en av de bästa matcherna vi sett under denna säsong, och Gustavsberg kunde åter anteckna sig som segrare med 3—0.

Om man vid denna tidpunkt studerade tabellen kunde man utläsa att Gustavsberg låg tvåa med 13 poäng och endast hade 5 insläppta mål och 24 gjorda mål medan Kungsholms I.F., som låg tvåa från slutet hade samma målsiffror fast i omvänd ordning.

Fotbollsgrabbarna ha alltid haft en viss respekt för Essinge och särskilt för deras sandplan, och detta urartade i ett formligt komplex, som gjorde att i mötet med Essinge gustavsbergspojkarna blevo riktigt nedtryckta i skorna.

Essinge vann en inspirerande seger med 5—0 och gamle centerhalven "Kina" neutraliserade gustavsbergscenert fullständigt, så han fick inte i gång något spel på yttrarna, som kunde bryta ned Essinges ungdomliga och snabba backar.

Första omgången var nu genomförd och den 7 okt. blev det Essinges tur att komma till Gustavsberg, men någon riktig revansch blev det inte för Gustavsberg, som fick lämna planen med oavgjort, 1—1.

Det var tydligt att gustavsbergarna kommit in i en down-period och det bekräftades den 14 okt., då Gustavsberg fick stryk av Årsta med 1—0 sedan Nisse Lööv missat en straffspark.

Emellertid ljusnade det något för grabbarna den 21 okt., då backen Hagberg placerades på centerplatsen. Inför fullsatta läktare på Farstaborg vann "Bergarna" över Olympia med 5—2. Kalle Jonsson ledde hejarklacken med framgång.

Den 28 okt. gick den sista matchen för säsongen på Hjorthagen, där Gustavsberg slog Stockholms I.F. med 2—0. Gustavsberg ligger nu tvåa i tabellen, som toppas av Stockholmskamraterna med 22 poäng.

Stockholmsserien klass I, södra:

IF Kamraterna	13	10	2	1	46—19	22	p.
Gustavsberg	13	8	2	3	32—14	18	„
Essingen	13	6	3	4	28—25	15	„
Högalid	13	5	5	3	24—22	15	„
Värtan	13	6	2	5	22—25	14	„
Årsta	13	6	1	6	18—23	13	„
Mälärhöjden	13	5	1	7	26—25	11	„
Kungsholms IF	13	4	2	7	15—31	10	„
Stockholms IF	13	3	1	9	18—31	7	„
Olympia	13	2	1	10	16—28	5	„

Av tabellen framgår att Gustavsbergs chans till serieseger är liten. Målskillnaden är 9 och om den inte ökar, räcker det att Gustavsberg vinner över Kamraterna med 5—0 i "finalen", som blir på Farstaborg i säsongens sista seriematch. Skulle Gustavsberg vinna blir det även 2 poäng, men så kommer kruset: Kamraterna måste också förlora 2 poäng under sina andra matcher och Gustavsberg måste vinna sina.

Specialaffär för

MODERNA HERRKLÄDER

HERREKIPERING.

Alberts
Herrkläder

Folkungagatan 96. Tel. 40 94 17

Hornsgatan 26 Tel. 40 33 78

Stockholm.

Walter Hånell mottager fabriken's hederspris för 250 matcher för Gustavsberg.

Med de förstärkningar som stå på lut kan man nog med en viss förtröstan se mot framtiden. Det skulle passa bra om Gustavsberg kom upp i Östsvenska serien samtidigt som Gustavsbergs kommun fyller 50 år och Gustavsbergs Fabriker fyller 125 år. Och detta kan hända, ty "fotbollen är rund", som Gunnar Gren sa' om landskampen mellan Italien och Sverige.

Lagledarna Andersson och Hjältman samt tränaren ha alla berättigad del av framgången. Publikerna har varit bättre denna säsong än tidigare. De ha glatt sig åt framgångarna och burit motgångarna bättre än under den förra säsongen.

Farstaborg, idrottsplatsen i vardande, bör nog uppmärksammas mera av myndigheterna för den allmänna idrottens skull. Kan inte Anders "Bonne" vika upp skjortärmarna och visa det uppväxande släktet hur man gräver en hoppgröp. För det har han gjort förr, bl. a. på gamla Bleksäng och senare längre ut på det utfyllda Rutens träsk.

Ja, där Anders stod i sin vita schillerskjorta och förde protokoll på Belle-vuetävlingarna, där häckade i somras ett hägerpar och uppfostrade samvetsgrant ett par små "hägringar".

Men den hägring den nu 60-åriga idrottsledaren såg för 25 år sedan, då han faktiskt "bodde" i Bleksäng, håller på att bli verklighet i Farstaborg. Måtte alla, så fort förhållandena det medger, se till att den gamla "hägringen" blir verklighet. *Axman.*

Vi som arbetade med reparation av bostaden vill härmed tacka doktorsfamiljen för en trevlig och angenäm fest.

Samtliga arbetare.

Skolans JoJo-gala

Sjunde klassen ämnar göra en fjällresa på nyåret. Alltså tillkallade magister Theodorsson skolans "impresario" Einar Olsson och han trollade fram stjärnprogram i Missionshuset. Lokalen var fullsatt, luften tjock och programmet långt. Två trumslagarpojkar från Flottan inledde med ett taktfast oväsen. Mildare toner kom från radiopolisen och stenhusgrabben Hasse Fredblad, som intervjuades om sitt jobb av en skolgrabb och gjorde några bra solonummer på trumpet och därtill dragspelslåtar tillsammans med en stenhusjänta. Överlärare Gezelius klarade provet att göra en pannbiff med litet hjälp av kockan från Vårdshuset och det doftade härligt. Fröken Cabbe visade friska tag som skomakare Akerlunds elev, medan vi knappast skulle vilja utlämna vår baby i Lindholms händer. De passa bättre att linda in andra dyrgripar. Men programpunkterna var väl funna. "Torsken från Eken", simmargrabben Göran Larsson, var en trevlig bekantskap, väl värd de fina kaffekopparna. Syster Ruth fick en varm applåd efter att ha talat om för en tös hur man blir sjuk-sköterska och genom sin lilla skildring av en hjälptur över isen en nyårsdag. Fem flickor och fem pojkar klarade sig rätt bra i frågesport och så kom äntligen det man väntade på — finalen i

Brev från villapannan

Herr Red.!

För vårt vidkommande har den gångna hösten mer eller mindre gått i konstens tecken. Först invaderades vårt lugna bo av en skara filmfolk, som vevade oss mer eller mindre med och utan närbild, många kanske går och hoppas på ett Hollywoodkontrakt efter att ha blivit upptäckt. Vidare har den största konstutställningen, som varit vid verkstaden, avverkats. Stig Weidersjö utställde för broders räkning ett större antal tavlor, hur många som såldes är ej bekant.

Vår egen konstnär, målarmästare E.

Jojetävlingen. Här blev den lilla grabben från trean och den piggögda doktorsgrabben kvällens favoriter. Den sistnämnde var den verkliga hajen! Trettonåriga Berndt spelade flöjt mjukt och vackert och så skedde utlottningen av skinkan, gåsen, äggen och julgranen, som de välvilliga handlandena skänkt. Och så trängde vi oss ut igen, drömmande om en festsal i Gustavsberg. "Påpan" hade än en gång visat sin förmåga att göra populärprogram och pengar. Men räcker det inte med en Skolfest med stjärnprogram om året för skolresorna? Det finns ju också andra ändamål.

ghd.

Hjertsberg har bråda kvällar för att hinna med alla beställningarna före jul. Hjertsberg är även en god dekoratör samt karikatyrtecknare och brukar då och då roa oss med en träffande bild som offret inte alltid uppskattar.

Som jag tidigare meddelat vann fotbollslaget här sin grupp i korpen och gick vidare till final, men lyckades emellertid ej taga mästerskapet utan stannade på tredje plats, vackert så, då vi betänker att sextiosju lag deltog och vi har ett relativt fåtal spelare att ta utav. De har vederbörligen hyllats och erhållit ett stycke mindre minnessak från företaget.

Apropå idrott så kanske vi så småningom kan ställa upp ett lag i speedway. Det är ett vådligt knattrande utanför verkstaden om kvällarna när alla MC och flitsprutor (= lättviktare) sätter igång. Min sagesman Evert Andersson även kallad Atom-Evert tror säkert det skulle gå med så goda krafter som Hugo, Martin och Lars på HD samt han själv på "kvarna".

Till sist hört vid Farbror Oskar i luckan. Innehavaren av arbetsnr. 96 kommer och skall beställa mjölk varvid följande korta dialog utspinner sig:

96: "En halva". Oskar: "96". 96: "Nej mjölk."

Västeråspannans folk tillönskar Eder vid Gustavsberg en angenäm Jul och Ett Gott Nytt År!

Tulle.

Arade kunder

tillönskas

GOD JUL

och

GOTT NYTT ÅR

Gunnar Fall

Herr- och Damfrisering
Mariaplan 8

Gustavsbergare!

IDEAL-RADION

finner ni bäst hos

Aug. Eriksson

Mariagatan 4, tel. 30797

Gamla i utbyte!

Radiorep. billigt

GOD HELG!

Tänk på

att Julen blir ännu trevligare med en bra R A D I O från

Schagerströms Radioaffär

Stockholm

Hornsg. 184. Tel. 40 13 70

30-års leverantör till Gustavsbergs Porslinsfabrik.

Farsta trädgård

Tel. 20726

Julens blommor

i riklig sortering.

God Jul
och Gott Nytt År

Målare

Martin Lövgren

utför måleriarbeten av alla slag

God Jul
och Gott Nytt År

Stockholm, tel. 42 10 28

Kurt Åkerlund

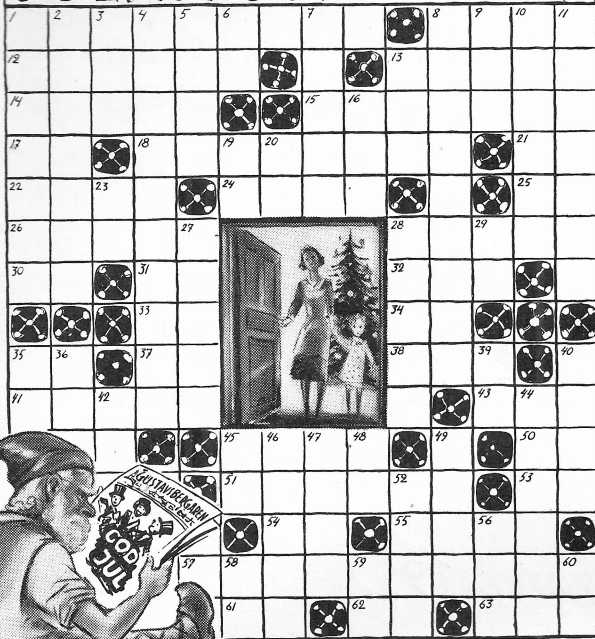
SKOMAKERI

Algatan 1. Tel. 30220

Rekommenderas

GOTT NYTT ÅR 1952!

GUSTAVSBERGARENS JULKORSORD*1951

VÄGRÄTT.

1. Vill man ha till Jul — fast den är dyr.
8. Fodral i många former.
12. Liten sak som föranlett stort rabalder.
13. Kommunikationsmedel.
14. Livets knapp.
15. Dyliska handlingar passar allraminst ihop med Jul.
17. När Abraham bodde där hade han nog inget.
18. Flitigt använd under Julen.
21. Brådska.
22. Bekräftelse i julottan.
24. Negativ attityd.
25. Kan man säga till en eller flera.
26. Linje.
28. Måste ni vara för att lösa detta.
30. Ort — i Södra Sverige.
31. Säljer Servus.
32. Gud släkting till 30.
33. Gör det — om du inte vill springa.
34. Nyttigt för dina land.
35. Ge är mera sympatiskt.
37. 1134 kvfot.
38. Vatten i olika former.
41. Göra de som lyssna.
43. Plats för små djur.
45. Bevåring därifrån gav inget löfte.
50. Kan man spotta i.
51. Broms.
52. Antastas ofta av 51.
53. Gav namn åt gata i Gustavsberg.
54. Verkar stimulerande.
55. Snabb väg.
57. Hoppas vi alla på.
61. Kan man inte göra om man blundar.
62. Minne från istiden.
63. Förargad på is, som varken bär eller brister.

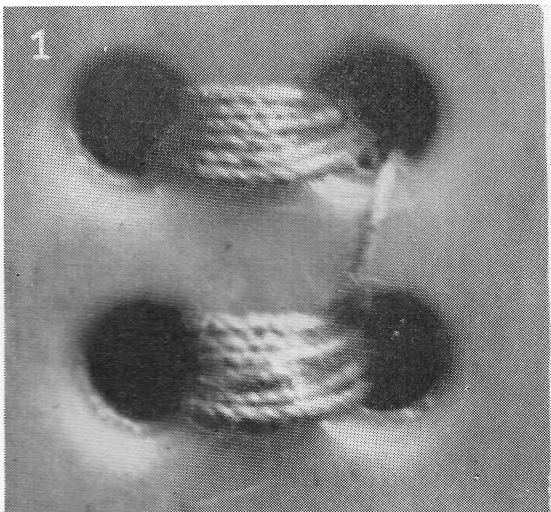
LODRÄTT.

1. Tillägnades förr Tor.
2. Känner man sig efter julklappsköpen.
3. Har många barn vid jul.
4. Egentligen inte uppercuts.
5. Det kan man kalla dalt.
6. Kan betyda tillkomst av något.
7. Har sin pincené bakom nacken.
8. Fint ord för sparken.
9. Kanske korsordet kan ge dig.
10. Skaldens vän och bror.
11. Led mellan fönstertak.
13. Korssets kulör.
16. Har namnsdag under julperiöden.
19. Bra att ha för att få 1 vägrätt.
20. Teglund.
23. Kraftigt uttryck och försäkran.
27. Kraftigt drivmedel.
28. Levereras av 19 lodrätt.
29. Underlättar för både folk och få.
35. Brukar man också dansa på.
36. Ett slags väljud.
39. En gammal sådan brukar trivas med korsord.
40. Också ett slags samtalsform.
42. Kan smaka bra vid Jul.
44. Tilltugg till 42.
45. Internationellt utrop.
46. Den sökte flickorna förr i tiden.
47. Blir det nog bara pannkaka av.
48. Gott för stora fåglar.
49. Ganska slött.
52. Passage på stora båtar.
56. Sommarort i grannskapet.
58. Dålig luft.
59. Ger ofta svar med bytë av yokal.
60. Både vilsamt och ansträngande.

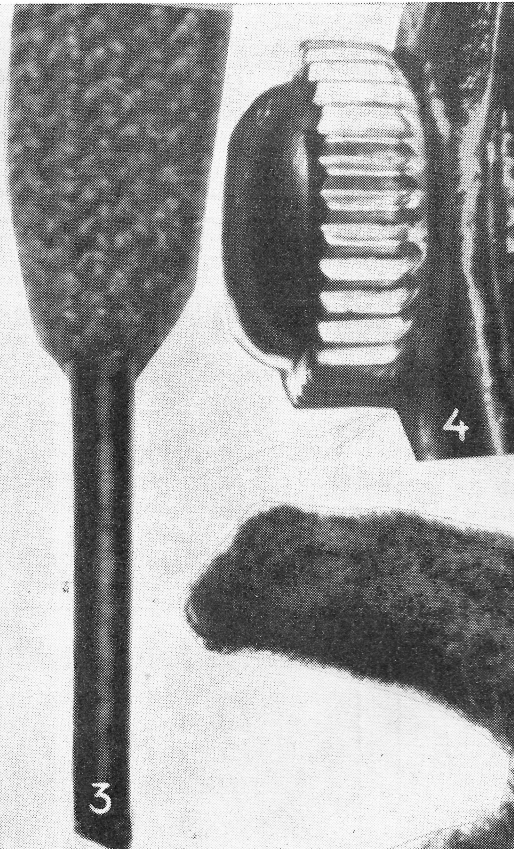
Vad föreställer dessa alldagliga föremål?

FOTOTÄVLING

Lösningar till våra julpristävlingar skola insändas före 15 jan.

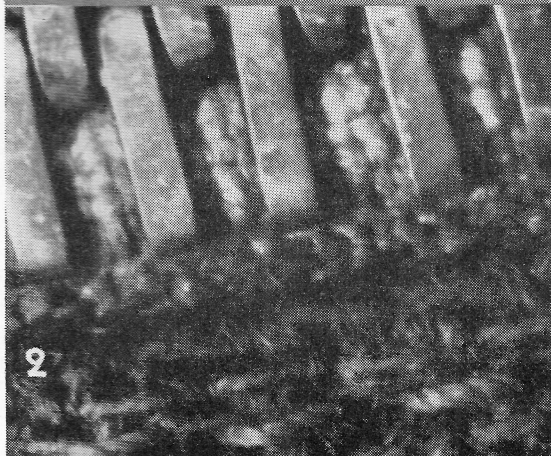
1

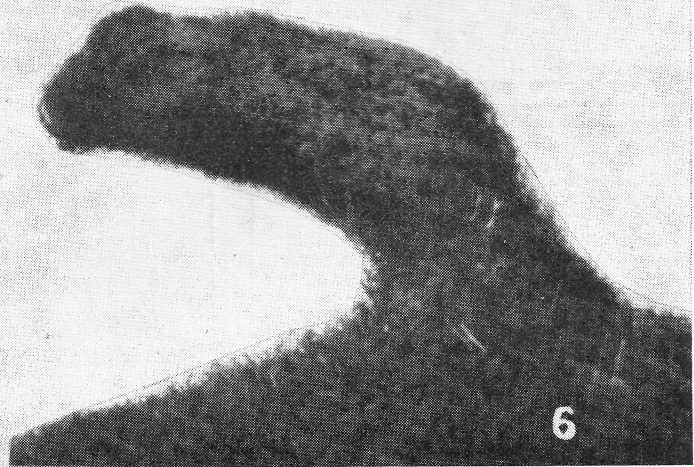
3

5

2

6

*Vi önska Eder alla
en fröjdefull Jul*

Gustavsbergsgillet.

God jul —
Gott nytt år

tillönskas alla gustavsbergare
av

*Sv. Fabriksarb.-förb:s
Avd. 205.*

Vi tacka

*alla våra kunder i Gustavsberg för året
som gått — och önska Er en trevlig*

Jul och Gott Nytt År

AB Stalands Möbler

Folkungagatan 48 - Tel. 44 31 68, 42 31 91

Gustavsbergaren 1952 — en bra julklapp!

**En God Jul och
ett Lyckosamt År 1952**

önskas alla i samhället

boende av

*Gustavsbergs
Soc.-dem. Arbetarkommun.*

Varje Gustavsbergare

tillönskas

G O D J U L

och

G O T T N Y T T Å R

Sv. Lantarb. förb:s Avd. 182.

Westlunds livsmedel

Gustavsberg

Tel. 302 09

Högsta kvalitet på

Kött, fläsk och charkuterivaror.

(Ej fryshuskött)

God Jul.

Gott nytt år.

**God Jul
och Gott nytt år**

tillönskas av

**Gustavsbergs
Mjölkförsäljningsförening
u. p. a.**

En fridfull Helg

tillönskas medlemmar och

vänner av

Gustavsbergs Lottakår

*Gustavsbergs-Ingårökretsen
av Svenska Röda Korset*

önskar sina medlemmar och

vänner

EN GOD JUL

och

GOTT NYTT ÅR.

God Jul och
Gott nytt år

tillönskas alla gustavsbergare.

*Arbetsledare- och tjänste-
mannorganisationerna.*

Allt för Foto och Radio

*Radioreparationer snabbt
och billigt. Vänd Eder med
förtroende till*

HILDING OHLSON

Tel. 30401

Representant för

RADIOAGENTUREN

Kocksgatan 24.

Stockholm

**En fröjdefull Jul
och ett gott nytt år**

tillönskas alla!

Gustavsbergs

Socialdemokratiska

Kvinnoklubb

finner Ni på julemässan, som ordnats i lokal Fölungen under tiden 10-22 december 1951

för granen

- julgransfot stor 2:25
- „ liten 1:45
- ljus, flaggor, glitter
- kulor och övriga prydnader
- i stor sortering

julgransbelysning 31:—

barnskidor

- björk 3 1/2 fot 7:50
- „ 4 „ 8:25
- „ 5 „ 10:25
- „ 6 „ 15:60
- „ 6 1/2 „ 17:25
- kompl. m. bindningar och stavar fr. 19:20
- stavar och bindningar i god sortering
- bandyklubbor fr. 3:50
- ishocky- „ „ 6:50
- rattkälkar 75 cm. 14:25
- „ 100 „ 22:50
- sparkstötting 5 fot. 15:—
- 6 fot. 16:50, 7 1/2 fot 19:25

shoppingväskor i olika prislägen

Hugin

- el. symaskin 550:—
- dammsugare 190:— 210:—

för hemmet

- radiobord 22:— 32:—
- tidningsbord, korg 18:50
- sybord, dalamåln. 24:—
- barnstol, fällbar 26:—

Alladin

- tryckkokare 44:—
- rostfria fat, skålar, formar, bestick i rikhaltig sortering

brödskrin

målade, olika storlekar

leksaker

- dockor, stor sortering
- docksängar, -vagnar
- dockmöbler
- teddybjörnar
- byggglådor, -bitar
- korkgevär, -pistol
- dalahästar, vävstolar
- speldosor, dragspel
- trumpet, klarinett
- fiaspel, m.m.
- trä- och mekaniska bilar, bussar, cyklar, traktorer, tåg o.s.v

barncykel

- 3-hjul 21:50 29:25

- färglådor, -kritor, -böcker, pussel, barnböcker god sortering

KONSUM GUSTAVSBERG

Herr Axel Björkman
Mariagatan 6
Gustavsberg

SERVUSMODELLEN DEK. ROSETT KOMP. STIG LINDBERG

EN GOD JUL MED GUSTAVSBERGS PORSLIN

Pris 1 krona